KU

رۆمیە

ژمارە 7
جەمادی کۆتایی 1438ك

دامەزراندنی
دەوڵەتی ئیسلامی
لەنێوان ڕێبازی پێغەمبەر وڕێگاکانی گومڕاکان

ژمارە ٧

پێڕست

ئەی موەحیدەکان: مزگێنی بدەن، سوێند بە الله ناحەسێینەوە لە جیهادمان تەنها لەژێر داری زەیتون نەبێت لە ڕۆمیە.

ئەبو حەمزەی موهاجیر
الله لێی وەربگرێت

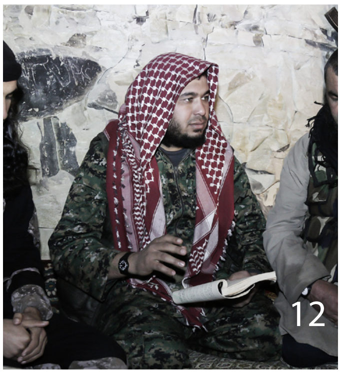

12

6

20

10

دەستپێك

بۆ ئەوی الله باوەڕداران پاك بكاتەوە وكافران نابوت وڕیسوا بكات 4

وتـــار

دامەزراندنی دەوڵەتی ئیسلامی لە نێوان ڕێبازی پێغەمبەر و ڕێگاکانی گومڕاکان 6

پشت ببەستن بە الله نەوەك بە كەرستە 10

زاناكان ئەوانەن كە بەڕاستی دەترسن لە الله 12

لا اله الا الله وتە و كردار 16

خۆبەریكردن لە هاوەڵگەڕان لە ژیاننامەی پێغەمبەر و هاوەڵەكانی 20

گۆشتی هاوسەران ژەهراویە 24

هەواڵەكان

چالاكیە سەربازی و ئەمنیەكان 28

لەبەرهەمهێنانی حەیات

جمادى الأولى ١٤٣٨ جەمادی یەکەم 1438ك

حەیات

بەرهەمە ناوازەکانی دەوڵەتی ئیسلامی

FEATURED VIDEOS

FROM THE WILAYAT OF THE ISLAMIC STATE

گڕی جەنگەکان

ضرام الغارات

ویلایەتی صەلاحەدین

شوێن ڕێنمونی ئەوان بکەوە

فبهداهم اقتده

ویلایەتی نەینەوا

بجەنگن دژی سەرانی کوفر

فقاتلوا أئمة الكفر

ویلایەتی خەیر

بۆ ئەوەی الله باوەڕداران پاک بکاتەوە وکافران نابوت و ڕیسوا بکات

مورتەدانی «درع الفرات» لە سوپای تورکی وگروپەکانی صەحەوات ئەوە ناشارنەوە کە ئامانجی سەرەکیان لەدوای هێرشەکانیان بۆسەر دەوڵەتی ئیسلامی بریتیە لە لادان ونەمانی حوکمی الله لەسەر زەوی، وگەڕانەوەی ناوچەکان بۆ ژێر دەسەڵاتی حوکمە جاهیلیەکان لەمیانەی دادگا شیرکیەکان بەهەموو جۆرەکانی وناوەکانیەوە، وەبەهەموو جۆرە دەستورە نەزانیەکان کە حوکمی پێدەکەن.

بەڵام ئەوەیان لە زۆر خەڵك شاردەوە کە ئەوان لەڕێگای جێبەجێکردنی ئامانجەکانیان ئامادەن کە هەموو شتێك کاولبکەن وخاپوری بکەن وهەموو مرۆڤێك بکوژن کە لەسەر زەویە هەتا ئەگەر لەوانەش بێت کە بەگومانی خۆیان هەولدەدەن بۆ ئازادکردنیان لە واجبەکانی ئاین وحوکمە شەرعیەکان، ئەوەش زۆر بەجوانی دەرکەوت لەکاتی ڕاگەیاندنی بەردەوامی ودوبارەکردنەوەی ئەوەی کەهەر ناوچەیەك کە ئەوان هێرشی بۆ دەکەن «ناوچەی سەربازیە»، وەك ئامادەکاری بۆ بۆردومان کردنیان بەهەموو ئەوانەی کە لەدەستیانە لەچەك وکەرستە، پاشان ئەم فەرمانە زۆر جوانتر دەرکەوت لەسەر ئەو گوند وشارۆچکانەی کە نەیانتوانی بچنە ناوی وسەرکەش بوو بەرامبەریان بە بۆردومانکردنی هەڕەمەکی وتێکشکێنەر بە تۆپهاوێژی تورکی مورتەد وفڕۆکەکانی، وبەیارمەتی فڕۆکە خاچپەرستەکانی ڕوسیا وئەمریکا، بێ ئەوەی بیربکەنەوە لە ژمارەی قوربانیانی ناوچەکە کە ڕۆژانە بەدەیەها زیاد دەکات.

هەروەك ئەو مورتەدانە ئەوەیان شاردەوە کە ئەوان ئامادەن بۆ جێبەجێکردنی ئامانجەکانیان یارمەتی هەموو بەرەکان بدەن دژی دەوڵەتی ئیسلامی، هەرچەندە ئەو لایەنە ڕژێمی نوسەیری موجریم بێت کە چەندین ساڵە گومانیان وایە کە دژی نوسەیرین، یان لەگەڵ سوپای خاچپەرستی ڕوسی کە تاوەکو ئێستا بەردەوام بۆردومانی ئەهلی شام دەکات کە چەندین ساڵە بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ئەوان دەرچوونە بۆ ڕزگارکردن وسەرخستنی ئەوان ولادانی ستەم لەسەریان، جگە لە ئەمریکای خاچپەرست کە بەبۆچونی ئەوان پێش چەند ساڵێك ئەو شەیتانی گەورە بوو ونەفرینیان بۆ هەموو کەسێك دەنارد کە دەستی تێکەڵ بکردبایە لەگەڵی.

هەروەك لەسەر زۆر خەڵکیان شاردەوە کە ئەو فرمێسکە تیمساحیانەی دەیانرژاند لەماوەی چەند ساڵەی پێشوو بۆ ئەهلی شام کە سوپای نوسەیری وهاوپەیمانەکانی لە ڕافیزە وخاچپەرستانی ڕوس بۆردومانیان دەکەن ودەیانکوژن وشار ولادێکانینان خاپور دەکەن، وە ئەو هاوار ونالەیە بەردەوامە لەلایەن ئەهلی شامەوە بۆ سەرخستنیان وڕزگارکردنیان لە کوشتن وڕزگارکردنی ماڵەکانیان لە خاپورکردن، ئەو ئاهونالەیە ئاراستە دەکرێت بۆ تاغوتەکان ودۆستەکانی گروپ وحیزبە مورتەددەکان، وە ئامانجیان لەم هاوار ونالەیە هاندانی خەڵکە بۆ سەر دوژمنێکی دیاریکراو ئەویش ڕژێمی نوصەیری وهاوپەیمانەکانیەتی لەڕافیزە وڕوسەکان، نەوەك داوای یارمەتی لە ئەو کەسانەی کە موسڵمانان دەکوژن لەشام وماڵەکان ومزگەوتەکانیان بەسەر خۆیان و منداڵەکانیان خاپور دەکەن.

بەڕاستی لە جەنگەکانی شاری باب لەنێوان دۆستەکانی ڕەحمان سەربازانی دەوڵەتی ئیسلامی ودۆستەکانی شەیتان لەمورتەدانی

سوپای تورکی ونوصەیری وگروپەکانی صەحەوات ومیلیشیا ڕافیزەکان ولەدوای ئەوانەوە ڕوسە خاچپەرستەکان وئەمریکا ودۆستەکانیان لە زانا خراپەکان وبانگەشەکەرانی جیهاد وحیزب وریکخراوەکان، هەموو ئەو حەقیقەتانە ڕون بویەوە، بۆ ئەوەی هەموو خاوەن دوو چاوێك شارەزای ڕاستی ئەو مورتەدانە بێت کەڕێگرن لە جێبەجێکردنی شەریعەت، و ئامادەن ستەمکاری بکەن زیاتر لە خاچپەرستەکان وڕافیزە ونوسەیریەکان لەجەنگیان دژی ئیسلام، وە دوژمنی ڕاستەقینەیان ئەهلی تەوحید وشەریعەتی ئیسلامیە وبەهەنگاوە وەك گومانیان وایە کە ئەوەی دەیکەن دوژمنایەتیە بۆ ئەوانەی کە ئەهلەکەیان دەکوژن وئابڕوی ئافرەتانیان هەتك دەکەن لە جولەکە وخاچپەرستان وڕافیزە ونوصەیریەکان.

بەڕاستی شاری باب و ئەو ناوچانەی کە مورتەدانی «درع الفرات» بێتوانا بوون لە دەستگرتن بەسەریدا بۆ ماوەی زیاتر لە سەد ڕۆژ کاولکاریەکی بەخۆیەوە بینیوە کە هیچ شارێکی تری شام بەخۆیەوە نەدیوە لەسەر دەستی ڕافیزە ونوصەیریەکان وە بەسەدان خەڵکی موسڵمانی بێتاوان تیایدا کوژران لە ئەنجامی بۆردومانی بەردەوام کە موشریکان ومورتەدان یارمەتی یەکتریان دەدا لە بۆردومانکردن.

وە بۆ ئەم کاولکاریەش دوژمنانی ئیسلام بەجۆرەها چین وتوێژەکانیانەوە یارمەتی یەکتریان دا لە ئەوانەی کە پێشتر بانگەشەی ئەوەیاندەکرد کە دوژمنایەتی هەیە لەنێوانیان، وەك مورتەدانی صەحەوات ومیلیشیا ڕافیزیەکان وسوپای تورکی ونوصەیری وسوپای ئەمریکا وڕوسیا، لە دیمەنێك لە دیمەنەکان موشریکەکان یارمەتی یەکتریان دا بۆ سەر ئەهلی ئیسلام کە ئەوە لەپێشووتردا وێنەی نەبوە.

وە زانا خراپەکان وبانگەشەکەرانی جیهاد بێدەنگبوون لە بەردەوامی بۆردومانی شاری باب لەلایەن تاغوتی ئیخوانە مورتەدەکان ئەردۆگان وبراکانی لەمورتەدانی صەحەوات وخۆیان بێئاگا کرد لە بەشداریکردنی نوصەیری وخاچپەرستە ڕوسیەکان لەهەڵمەتی سەر شاری باب چونکە بینیان ئەوەی بەرپرچیان دەداتەوە دەوڵەتی ئیسلامیە، بەڵکو هانی برا مورتەددەکانیان دا بۆ بەشداریکردن لە «درع الفرات» کاتێك ئاماژەی ڕەزامەندیان وەرگرت لەلایەن گەورەکانیان لەتاغوتان وخاچپەرستان بۆ پاڵپشتی کردنی مورتەدان وهاندانیان بۆ بەشداریکردن.

بەڕاستی داستانی باب بەفەزڵی الله پێچەسپاوی شێرەکانی سوپای خیلافەتی دوپاتکردەوە پێچەسپاوبوون بە وێنەی شاخ، بەڕاستی زیانێکی گەورەیان دا لە مورتەدان لە زیانی مادی وگیانی، زیانێکی گەورەیان دا لە شکۆی سوپاکەیان، بەڵکو ئابڕوی هەموو ئەوانەیان برد کە خۆیان دابوە پاڵ ئیسلام وبەگومانی خۆیان سورن لەسەر پاراستنی خوێنی موسڵمانان، وهەوڵدان بۆ سەرخستنیان..

بەم شێوەیە خۆڕاگری موجاهیدان لەهەموو شوێنێك بەرامبەر دوژمنانیان دوپات ودوبارە دەبێتەوە وئابڕوی نهێنیەکانی دوژمن دەبەن وعەیبەکانیان دەردەخەن خۆڕاگری لە جەنگیان چاکترین هۆکارە بۆ بانگخوازی لەڕێگەی الله، وشەرمەزارکردنی ڕێگەی ستەمکاران.

مورتەدانی صەحەوات لەشاری با جەنگیان کرد لە بەرژەوەندی خاچپەرستان

دامەزراندنی
دەوڵەتی ئیسلام
لەنێوان ڕێبازی پێغەمبەر
وڕێگاکانی گومڕاکان
الله
رسول
محمد

ڕۆناچین لەووتەمان لەسەر سەدان بزووتنەوە وحیزب وگروپەکان کەهەڵسان لەسەدەی پێشوو وپێیان وابوو کەخیلافەت دەگەڕێننەوە، وشەریعەت جێبەجێدەکەن، ئاین لەسەر زەوی بەرپادەکەن، بەڵام گشتیان شکستیان خوارد لەجێبەجێکردنی، لەگەڵ ئەوەی کەکەمێکیان گەیشتن بەتەمکینی تەواو یان بەشێك لەتەمکین، بەڵکو هەیان بوو کەتەمکینی هەبوو لەسەر جێبەجێکردنی هەندێك لەحوکمەکانی شەریعەت، بەڵام ئەم هیوایانە هەموویان بەیەکەوە نەهاتنە دی تەنها لای دەوڵەتی ئیسلامی نەبێت، فەزڵیش بۆ(الله)یە لەڕابردوو وداهاتوو.

ئەگەر وردبووینەوە لەم بزووتنەوانە دەبینین کەزۆربەیان بۆخۆیان ڕێگرو ناخۆشیان دروستکردوە کەڕێگەیان لەسەر خۆیان داخستوە، یان وای لێکردوون کەلادەن لەتاکە ڕێگەی ڕاستی گەیەنەر بەئامانجی زێڕین کەهیواخوازی بوون لەبەر ئەوەی ئەوان شتانێکیان لەسەر خۆیان واجب کرد کە الله داوای لێنەکردبوون، خۆیان پەیوەست کرد بەشتانێك کەالله پەیوەستی نەکردبوون پێیەوەی، جا ئەوانەی کەڕێگەی توندی وغلویان گرتەبەر وئەوانەی کەشتانێکیان واجبکرد کەالله واجبی نەکردبوو لەسەریان، یان ئەوانەی کەڕێگای پێچکردنەوەیان لەئاین گرتەبەر لەحوکمە شەرعیەکان، لەهەموو حاڵەتەکاندا دوورکەوتنەوەیە لەڕێگای ڕاست وڕێبازی بەتین بۆدامەزراندنی ئاین.

پێویستە حەتمیە خراپەکان

لەدیارترین ئەو شتانەی کەپێویستیان کردبوو لەسەر خۆیان بریتی بوو لەداهێنان لەڕێبازی کارکردن، کە سەرکردە ولێکۆڵەرەوە وزاناکانیان بۆیان دارشتبوون، هەندێك ناویان بۆدانابوون وەك بیردۆزی سیاسی وڕێبازی بزوووتنەوە وشێوەکانی، مەبەستیان پێی ئەوە بوو کەئەوانە پێشینەی پێویستن بۆگەیشتن بەئەنجام کەدەیانەوێت پێی بگەن بەکردارەکان وبزوتنەوەکانیان، کەبیر وئارەزوەکانیان نیگایان بۆکردن بەگرتنەبەری ئەمڕێگایانە بۆگەیشتن بەئامانجی دیاری کراو کەبریتیە لەجێبەجێکردنی ئاین لەسەر زەوی، وازیان نەهێنا بەم بیردۆزانە، یان ئەوپێویستیانە، بەڵکو کردیان بەڕێگای ڕاست بۆکارەکەیان بۆجێبەجێکردنی ئاینی الله، کەبە بۆچونیان ناکرێت ڕێگایەکی تر بگرینە بەر بۆگەیشتن بەمەبەست، دواتر ڕێگایەکی حەتمیان هەڵبژراد، شتانێکیان لەسەر خۆیان واجب کرد وشوێنی شتانێك کەوتن کەلەتوانایان نەبوو، کەواجبیش نەکرابوو لەسەریان، لەسەر گومڕایی خۆیان زیاتر گومڕابوون، وەالله ڕێنمونی گەلی فاسیق ناکات.

ئەم گریمانانە دامەزران لەسەر ئەوەی کەڕێگای جێبەجێکردنی ئاین پێویستە بەهەنگاو تێپەڕێت، یان زاڵبێت بەسەر ڕێگریە سەرەکیەکانی، بەبێ بەئامانج گەیاندنی ئەوە وئەوە ناکرێت -بەگومانی خۆیان- ئاین جێبەجێبکرێت، وەناکرێت قسە بکرێت لەسەر دەوڵەتی ئیسلامی، چجای دامەزراندنی خیلافەت لەسەر ڕێبازی پێغەمبەرایەتی وئیمامەتی گەورە بۆیەك ئوممەت.

وەکێشەی گەورە لەپشت گریمانەکانیانە، لەم کێشانە ئەوەیە کەگریمانەکان -بەشێوەیەکی گشتی- ناکرێت بەڕاست دابندرێت، یان بەپوچی دابندرێت، مەگەر دوای ئەوەی کەملکەچ بێت بۆئەزموون، ئەگەر ئەنجامەکە ڕێککەوت لەگەڵ گریمانەکە، ئەوە ڕۆشن دەبێتەوە، وبیردۆزەکە بەڕاست دادەنرێت، لەگەڵ چەندبارە بوونەوەی سەرکەوتنی ئەم بیردۆزە لەچەند حاڵەتێکی جیاواز ئەوە دەبێتە بەدەستهێنانی هاوکێشەیەکی جیگیر، کەدەکرێت گریمانەی ئەنجامی هەرکارێك بکەی، یان پاشەڕۆژی هەرحاڵەتێك، ئەگەر بەشی کار وحاڵەتەکەی یەکبگرێتەوە، لەگەڵ ئەوەش کەهاوکێشەکە داوای دەکات، لێرە کارەساتی ئەم گەلە دەستپێدەکات، کاتێك ئەوان بەجۆرێك مامەڵەیان کرد لەگەڵ گریمانەکانیان وەك بیردۆزێکی ڕۆشنی ڕاست، یان مامەڵەیان کرد لەگەڵ بیردۆزی ئەوانی تر کەگومانیان برد ڕاستە لەحاڵەتی تایبەتی خۆیان ئەوانە وایان دانا کەئەوە هاوکێشەیەکی جێگیرە وپێویستە کاری پێبکرێت لەهەموو کاتێك، وسەردەمێك، وشوێنێك.

ئەزمونێك کەبەهاکانی خوێنە

لەبەر ئەوەی کە تاکە بوار بۆئەزمونی گریمانەکان، یان بیردۆزەکان کەتایبەتن لە مرۆڤ، یان تایبەتن بەبەشێکیانەوە، وەهەموو ئەوانە کەپەیوەستن بەژیانیانەوە، ئەوەیە کەئەوان خۆیان کردە عەقلێك بۆئەزمون، بەپلان بەجێبەجێکردنی پێویستیەکان، وچاوەڕوانی دەرکەوتنی ئەنجام لەسەر واقع، وتۆمارکردنی، پاشان حوکمکردن لەسەر دروستی ئەوەی کەپێویستیان کردوە، لەمیانەی ڕونی وبەڵگەی واقع، واتە بەفیڕۆدانی بەهایەکی زۆر بۆ گەیشتن بەمەبەست، لەگەڵ زیانێکی گەورەی چاوەڕوانکراو لەحاڵەتی پێویستی خراپ لەسەرەتاوە، یان لەبەر جێبەجێکردنی بەڕێگایەکی هەڵە، یان بەهێنانی گۆڕانکاریەك یان کارێکی کاریگەری -کە جێگەی باوەڕنیە لای پێشین- بۆسەر ئەزمون، لەگەڵ قورسی یان ئەستەمی دەرچوون لێی، بەهۆی لێکچوون وتێکەڵاوی کاریگەریە کاریگەرەکان لەڕووی سروشتەوە، جیاواز لەئەزمونی تاقیگەکان (کەپەیوەستن بەزانستی فیزیا وکیمیا وچاولێکەرەکان)، کەدەکرێت ئەزمونەکە ڕابگیرێت بەپلەیەکی گەورە لەناوەڕاستی کارەکە، گەیشتن بەئەنجامێکی زۆر نزیکتر لەڕاستی لەداهاتوودا.

بەڕاستی هەڵگرانی بیردۆزەوانەکان وسەرکردەی بزووتنەوەکان ئەوانەی شتیان لەسەر خۆیان پەیوەست کردوە بێ بەڵگە، وبەپەلە جێبەجێیان کردوە لەسەر زەوی، ئەوە شوێنکەوتەکانیان (وخۆشیان هەندێك جار) دەکەن بەسەربارێك لە جێبەجێکردنی ئەزمون، وە هەریەکەیان پێویستیەکانی تاقیدەکاتەوە لەسەر شوێنکەوتەکانی، تا زەوی پڕدەبێت لەتاقیکردنەوەی بزووتنەوەیی کەدامەزراوە لەسەر ئەو پێویستیانە، سەدەی ڕابردوو چەند ئەزموون وتاقیکردنەوەیەکی سەرەکی بەخۆیەوە بینی، کە لەهەریەکەیان چەندین ئەزموونی لێدەبێتەوە، وبەهۆی بەدەستکەوتوەکان ئێستا دەیەها ئەزموون دەبینین کەجێەجێدەکرێن لەیەك کاتدا ولەسەر ڕوبەرێکی فراوان کەموسڵمانان تێیدا بڵاوبونەتەوە لەجیهان، بەڵکو لەیەك وڵاتدا چەندین ئەزموون دەبینی، کەخاوەنەکانی ململانێی لەسەر دەکەن زیاتر لەململانێکردن لەگەڵ ڕژێمە تاغوتیەکان کە لە سەرەتاوە دەرچوون بۆڕوبەڕووبونەوەی.

بەندەکانی بیردۆزەکان

بەڕاستی ئەنجامی ئەم ئەزموونانە کارەساتێك بوو، کە بەملیۆنان خەڵك کوژران وبەندکران ودەربەدەربوون لەسەر دەستی ڕژێمە تاغوتیەکان بۆ ئەوەی بگەن بەهیچ ئەنجامێك کە باس بکرێت، کە لەپشتیانەوە لەزۆربەی جار -لەگەڵ گومڕاییان

لەعەقیدە ومەنهەنج- پێویستە هەڵەکانە، کەخاوەنەکەی دەیەوێت تاقیبکاتەوە لەسەر واقع، کەشوێنکەووتوەکانیان ڕازی کردووە لەسەرەتاوە بەوەی کەئەو ئەزموونانە دروستن، وەئەنجامەکانیان کاریگەرە وگرێنتیە، بەڵکو ئەنجامەکانی ئەم پێویستیانە ڕاهات لەسەر زیانی گەورەی مادی ومرۆیی، تاوای لێهات کاریگەری کردە سەر ئاین، بەهۆی هێنانی بیدعە وخراپە بەناوی دەزگا پێویستیەکان بۆنوێکردنەوەی گۆڕانکاری مەبەست، تاوای لێهات هەندێکان ڕێگای شیرکیان گرتەبەر، وەگومانی دەبرد کەئەم ڕێگایە ئوممەت دەگەیەنێت بە تەوحیدێکی پاك، ئەوان نەئاینیان جێەجیکرد، ونەدونیایەکیان دروستکرد تێیدا بمێننەوە.

ئەگەر ئەمڕۆ سەیری گۆڕەپان بکەین دەبینین کە تائێستا پڕە لەم پێویستیە لارە خراپانە کەزۆربەی خەڵك کردبونی بەخوایەك ودەیانپەرست لەشوێنی الله، کەچەندین بزووتنەوە کۆبوونەوە لەسەری، وئەندامیان بۆدانا، وەدۆستایەتی (الولاء) ودوژمنایەتیان(البراء) لەسەری گرێدا، لەگەل ئەوەی کەئەوان شکستیان خوارد، وئەو کارەساتانەی توشی ئوممەتیان کرد، لەسەروی هەموویەوە پێچەوانەکردنی بناغەی ئاین، وحوکمەکانی.

یان ئەوکەسەی بەسەرشەقامێکی ڕاست وڕەواندا دەڕوات

پێشەوا تەبەری رحمه الله لەڕاڤەی گووتەی الله تعالى {أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ} [الملك: 22]دەڵێت: «الله تعالى دەفەرموێت: {أَفَمَنْ يَمْشِي} ئەی خەڵکینە {مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ} بەرچاوی خۆی نابینێ، وڕاست وچەپی خۆی نابینێت {أَهْدَى}: ڕێکترە لەسەر ڕێگا، زیاتر لەسەر هیدایەتە، {أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا} یان ئەوەی کەلەسەر پێکانی دەڕوات {عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ} دەڵێت: لەسەر ڕێگایەك کەلاری تێدا نیە» [تفسير الطبري].

کەناکرێت کەسێك لەسەر ڕێگایەك بڕوات وچاوی ڕێگاکە نەبینێت باشتر بێت لەوەی کەلەسەر ڕێگایەکی ڕاست دەڕوات وهیچ لاریەکی تێدانیە، ئەوەی یەکەم بەردەوام دەترسی لێی کەڕێگا وونبکات، بەڵام ئەوەی تر الله منەتی کردووە بەسەریدا کەتواناداری کردووە لەسەر بەرچاوڕوونی دەوروبەرەکەی ودەڕوات لەسەر ڕێگای ڕاست کەبەهیچی ناگەیەنێت جگە لەهیدایەت.

جیاوازی نێوان موجاهیدانی دەوڵەتی ئیسلامی وئەوانیتر لەموڕتەدانی گروپەکان وڕێکخراو وگومڕاکان بەم شێوەیەیە کەباسکرا، ئەهلی حەق وڕاستی هیچ هەنگاوێك ناوێن بۆپێشەوە مەگەر دوای ئەوە کەبزانن حوکمی شەرعی چیە بۆئەم هەنگاوە، ناڕۆن لەسەری مەگەر دوای ئەوە دڵنیابینەوە لەسەر ئەوەی کەڕێگەپێدراوە ولایان نادات لەسەر ڕێبازی ڕاست کەدەیانگەیەنێت بەبەهەشت، جگە لەوەش کە دەیانگەیەنێت بەمەبەستەکەیان کەدامەزراندنی ئاینە لەسەر زەوی.

هەرچی ئەهلی گومڕاییە ئەوان کەوتوونە بەڕویاندا لەسەر ئەو ڕێگایانەی کەسەرکردەکانیان بۆیان داڕشتوون وهیچیتر نابینن، وەهیچ لاریەك، وڕێگرێکیەکی تێدا نابینن، لەبەر ئەوەیە کەکەمێك نەبێت نامێننەوە ئیلا دەگەن بەئەنجامە خراپەکان ولادانەکان لەئاین ودورکەوتنەوە لەڕێگای ڕاست.

بەویستی الله لەئەڵقەکانی داهاتوو چەند نمونەیەکتان پێشکەش دەکەین لەسەر ڕێبازەکانی ئەهلی گومڕایی وهەوڵەکانیان بۆ جێبەجیکردن ودامەزراندنی ئاین لەسەرزەوی، وحوکمی شەریعەت، وگەڕاندنەوەی خیلافەت، بۆئەوەی جیاوازیەکە ڕونتر بێت لەنێوان ڕێبازی ئەوان وڕێبازی پێغەمبەرایەتی ئەوەی کەدەوڵەتی ئیسلامی بەفەزڵی الله لەسەری ڕۆیشت تاگەیشت بەتەمکین لەسەر زەوی، والحمد لله رب العالمين.

پێشەواکانی تاڵیبانی نەتەوەیی کۆدەبنەوە لەباوەشی تاغوتەکان وکۆمەڵگای نێودەوڵەتی

زانای خراپ

لە ئاکارەکانی

الله تعالی دەفەرموێ: {ئەی محمد ﷺ هەواڵی ئەو کەسەیان بەسەردا بخوێنەرەوە کە فەرمانەکانی خۆمانمان پێبەخشی بوو، کەچی ئەویش خۆی لێ داماڵی وخۆی لێ دوورە پەرێزگرت، ئەوسا ئیتر شەیتان شوێنی کەوت ودایەپێش و چووە ڕیزی سەر لێشێواوانەوە} [الأعراف: ١٧٥]

هەڵگری زانستن وکاری پێناکەن

الله تعالی دەفەرموێ: {وێنەی ئەوانەی کە تەوراتیان درا بەسەردا تا پەیڕەوی بکەن، پاشان هەڵیان نەگرت وپەیڕەویان نەکرد، وەك: گوێدرێژێك وایە کە بارە کتێبێکی هەڵگرتبێت، ئای کە چەندە ناشیرینە وێنە ونموونەی ئەوانەی کە ئایەتەکانی الله بەدرۆ زانیووە وبڕوایان پێی نەبوو، بێگومان الله ڕێنمونی ستەمکاران ناکات.} [الجمعة: ٥]

لە موحکەمەکان لادەدەن ودەستدەگرن بە شبوهات

الله تعالی دەفەرموێ: {الله خۆی قورئانی بۆ سەر تۆ ﷺ دابەزاندوە، بەشێک لە ئایەتەکانی مەحکەمن، ئەوانە بنچینەی قورئانەکەن وهەندێکی تریشی واتای جۆراوجۆر هەڵدەگرن، جائەوانەی کە لە دڵیاندا لاری هەیە، حەز لە ڕاستی ناکەن، ئەوانە شوێنی ئەو ئایەتانە دەکەون کە مانای جۆراو جۆریان هەیە، بۆ ئەوەی فیتنە وناکۆکی ودووبەرەکی دروست بکەن، یان بۆ ئەوەی لێکدانەوەی هەڵەی بۆ هەڵبەستن، لە حاڵێکدا کە لێکدانەوەی ئەو جۆرە ئایەتانە هەر الله خۆی بە تەواوی دەیزانێت، جا ئەو کەسانەی کە لە زانستدا ڕۆچوون دەڵێن: ئێمە باوەڕی دامەزراومان بەهەر هەموو (ئەو ئایەتانە)هەیە کە لەلایەن پەروەردگارمانەوەیە وفەرمایشی ئەوە، (لەڕاستیدا) بێجگە لە خاوەن بیر وژیرەکان یادەوەری وەرناگرن وبیرناکەنەوە (لەم قورئانە).} [آل عمران: ٧]

ئەوەی الله دایبەزاندووە دەیشارنەوە

الله تعالی دەفەرموێ: {بەڕاستی ئەوانەی کە بەرنامە وڕێنموویەکانی ئاشکرای ڕەوانە کراوی ئێمە دەشارنەوە کەناردوومانە، دوای ئەوەی بۆ خەڵکیمان ڕوون کردۆتەوە لە کتێبەکاندا، ئا ئەوانە الله نەفرینیان لێدەکات ونەفرین کارانیش نەفرەتیان لێدەکەن} [البقرة: ١٥٩]

درۆ بەدەم الله وڕەسولەکەی ﷺ دەکەن

الله تعالی دەفەرموێ: {بەڕاستی دەستەیەکی خاوەن پەرتوکە ئاسمانیەکان زمانیان لاردەکەنەوە، گوایە (تەورات) دەخوێننەوە، لەحاڵێکدا ئەوەی دەیخوێننەوە لەو کتێبە نیە (زۆر جار) دەڵێن: ئەوەی کە دەیخوێنین هەر ئەوەیە الله ڕەوانەی کردووە، لە ڕاستیدا هەرگیز ئەوە لەلایەن الله نیە ودرۆ هەڵدەبەستن بەدەم الله ودەشزانن کە درۆ وبوختان دەکەن} [آل عمران: ٧٨]

پەیمانی الله هەڵدەوەشێننەوە

الله تعالی دەفەرموێ: {کاتێک الله پەیمانی وەرگرت لەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە کە ڕوونی بکەنەوە بۆ خەڵکی نەیشارنەوە، کەچی خستیانە پشت خۆیان وبەنرخێکی هەرزان فرۆشتیان ئای کە شتێکی بێ نرخیان کڕیوە ودەستیان کەوتووە} [آل عمران: ١٨٧]

ئایەتەکانی الله دەفرۆشن بەبەهایەکی کەم

الله تعالی دەفەرموێ: {هاوار بۆ ئەو کەسانەی کتێب دەنووسن بەدەستی خۆیان وپاشان دەڵێن:ئەمە دابەزیوە لەلایەن اللە، تا کەمێك لە ماڵی دونیا بەدەست بهێنن، جا ووەیل بۆ ئەو دەستانەی کە شتی وا دەنووسن و ووەیل بۆ ئەو کەسانەی کە کەسابەتی ئاوا ئەنجام دەدەن} [البقرة: ٧٩]

پشت ببەستن بە الله

نەوەک بە کەرستە

جیاوازی ناکەوێتە نێو دوو موسڵمان کە ئامادەکاری وکەرستە بۆجیهاد لەپێناو الله لە فەرمانە واجبەکانە، بەڕاستی الله ﷾ لەقورئانەکەی هانیداوین وفەرموویەتی: {وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ} [الأنفال: 60]، واتە: (هەرچی لە تواناتاندا هەیە بۆ بەهێزکردنی سوپای ئیسلام بیخەنە گەڕو ئامادەکاری بۆ بکەن (هێزی ئاسمانی ودەریایی ووشکانی... هتد) ولە ئامادەکردنی هەموو جۆرە ئەسپ و(هۆکانی تری گواستنەوە) کەمتەرخەمی مەکەن تا دوژمنانی الله ودوژمنانی خۆتانی پێ چاوترسێن بکەن، با کەسانی تریش جگە لەم دوژمنانەی ئێستا، پێی چاوترسێن ببن کە ئێستە ئێوە نازانن کێن ونایانناسن، بەڵکو هەر الله خۆی دەیانناسێت وهەر شتێک ببەخشن لە پێناوی الله (بۆبەهێز کردنی سوپای ئیسلام)، ئەوە بەزایە ناچێت ودەستان دەکەوێتەوە وئێوە ستەمتان لێناکرێت)، گومانی تێدانیە کە ئامادەکاری بۆکەرستە لەم فەرمانانەیە کە یارمەتیدەرن لەسەر سەرکەوتن وزیانگەیاندن بەدوژمن.

بەڕاستی سەربازانی دەوڵەتی ئیسلامی ئەمەیان جێبەجێکرد -بەفەزڵی الله ﷿- بۆ ئەم فەرمانەی پەروەردگار، ئەوەیان ئامادەکرد کەتوانیان، کەدوژمن شتێکی کەمی بینیەوە لە ئامادەکاریەکان، ئەوەی دادێت بەویستی الله توندترە وتاڵترە، بەڵام موسڵمانی موەحید نابێت پشت ببەستێت بەوەی کە ئامادەی کردوە وبەم کەرستانەی کە هەیانە، بەڵکو پێویستە کەخۆی بەریبکات لەهەوڵ وتواناکانی بۆهەوڵ وتواناکانی الله، وە سەرسام نەبێت بەم هێزە، هەرچەندە ئامادەکاری بۆی هۆکارێکە لەهۆکارەکانی سەرکەوتن، بەڕاستی دڵخۆشی وسەرسامبوون پێیانەوە هۆکارێکە لە هۆکارەکانی شکست.

لە ژیاننامەی هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ باشترین نمونە هەیە، بەڕاستی پەند هەیە بۆمان لەڕوداوی ڕۆژی حونەین کەهاوەڵان توشی بون، الله تعالی دەفەرموێت: {لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ * ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ} [التوبة: 26-25]. واتە (سوێند بێت بێگومان الله تعالی لە زۆر شوێندا سەری خستن (بەسەر بێباوەڕاندا)، لە ڕۆژی حونەینیش کاتێک کەزۆریی ژمارەی خۆتان سەرسامی کردبوون، جا(بینیتان) ئەو زۆریە هیچ فریاتان نەکەوت وبێنیازی نەکردن، زەویش چەندە فراوانە لێتان هاتەوە یەک وتەنگ بوەوە، لەوەودوا هەموو پشتان هەڵکرد وڕاتانکرد * پاشان الله تعالی ئارامی وئاسوودەیی

دابەزاندە سەر پێغەمبەرەکەی وسەر باوەڕداران وسەربازانێکی دابەزاند کە نەتاندیووە، سزای ئەوانەشیدا کە بێباوەڕبوون، ئەوەش سزای وپاداشتی بێ باوەڕانە).

ئیبن کەثیر دەڵێت: «الله لەزۆر شوێن باسی فەزڵ وچاکەکانی خۆی بۆباوەڕداران کردوە سەبارەت بەسەرکەوتنەکان لەغەزوەکانیان لەگەڵ پێغەمبەر وەڕایگەیاندوە کەئەوە لای (الله تعالی)وەیە، وە بەیارمەتی وقەدەری الله بووە، نەبەئامادەکاریانە نەبەکەرستەیانە، وەئاگاداری کردونەتەوە کەسەرکەوتن لای خۆیەتی، جا کەمبن یان زۆربن، لەڕۆژی حونەین سەرسام بوون بەزۆریان، لەگەڵ ئەوەش سودی پێنەگەیاندن وهەڵاتن وپشتیان هەڵکرد تەنها کەمێکیان نەبێت کەمانەوە لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ، پاشان [الله] سەرکەوتنی دابەزاند یارمەتی پێغەمبەر وئەو باوەڕدارانەی دا کە لەگەڵ پێغەمبەر بوون».

ئەی موجاهیدی موەحید بزانە کەئامادەکاریت گوێڕایەڵیە بۆ فەرمانەکانی الله وەسەرکەوتن نایەت تەنها لای الله نەبێت، وەتۆ بەپەیوەستبوونت بەگوێڕایەڵیت بۆی ودورکەوتنەوە لەوەی کەنەهی لێکردوە سەرکەوتن وزیانی کافرانت بۆ دەنوسرێت، بزانە کە الله هەرچۆن فەرمانی پێکردوی بەئامادەکاری بۆ ئامادەکاری کەرستە بەهەمان شێوە فەرمانی پێکردووی کە پشتی پێببەستیت وپشت بەکەسی تر نەبەستیت، الله تعالی دەفەرمووێت: {وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا} [الطلاق: 3]. واتە(ئەوەی پشت بە الله ببەستێت، ئەو زاتەی بەسە، بۆ ئەوەی یاریدەدەری بێت، چونکە بەڕاستی الله کار وفەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێت، بێگومان الله بۆ هەموو شتێک نەخشەیەکی دیاریکراوی بڕیارداوە (کە دەبێت پەیڕەوی بکرێت).

با موجاهیدی موەحید بزانێت گۆڕینی نیەتەکان وگۆڕینی دڵەکان قورسترە وترسناکترە لە کۆبونەوەی کافران هەرچەندبن وەهەرچەندە فرۆکەکانیان بۆردومان بکەن، سوربە لەسەر ئەو دڵەت، وەئاگاداری ئیبلیس و وەسوەسەکانی بە لەبەر ئەوەی زۆر پێداگرە لەسەر گۆڕینی نیەتەکان، وەئەو بێهیوا نابێت لەگۆڕینی نیەتەکان وبەردەوام دەبێت تا گیان لەلاشە دەردەچێت، با دڵی موجاهید بەردەوام پەیوەست بێت تەنها بەالله وپەیوەستی نەکات بەهیچی تر.

با ئاگاداری هەندێك ووشە بێت کە لەدەم دەردەچن وکاریگەریان دەبێت لەسەر دڵ، لەوانە ئەوانەی دەڵێن «شەهادەت خوازەکان -لەگەڵ ئەوەی زیانێکی گەورە لە دوژمنانی الله دەدەن- جەنگەکان یەکلادەکەنەوە»، یان دەڵێن «مادام ئەم چەکەمان لایە، نادۆڕێین وشکست ناخۆن»، یان «ئەوەی کەئامادەمان کردوە لەهۆکارەکان بەسە بۆ شکستهێنانی دوژمنان»، با زمان حاڵی موجاهید ووتەی ودڵی دڵنیابێت لەوەی کەپشتی نەبەستاوە لەسەر کەرستەکانی هەرچەندە گەورەبن تەنها ئەوە نەبێت کە ئەوەگوێڕایەڵیە بۆ فەرمانەکانی الله.

ئەی موجاهید ئەی ئەوەی دەرچووی بۆبەرزکردنەوەی وشەی الله وبۆشکانی وتەی کافران، ئەی ئەوەی کەقوربانیت داوە بەهەموو شتێك بۆ زیادکردنی دەسەڵاتی تەوحید لەهەموو جهان، تەوحیدەکەت وەك ئەوە لێمەکە کەلێی کەم بکات یان خراپی بکات، پشت ببەستە بەالله، ئەو فەرمانەکان دەگۆڕێت وهەموو فەرمانەکان بەفەرمانی الله ﷻ.

موجاهید پێویستە دڵی پەیوەست بێت بە الله

زاناکان ئەوانەن کە بەڕاستی

دەترسن لە الله

أبو العباس أحمد بن عبد الحليم ابن تيمية رحمه الله لەفەرمودەی الله تعالی: {إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ} [فاطر: 28]دەڵێت: «ماناکەی: کەس ناترسێت جگە لەزانا، الله هەواڵی پێداوین هەرکەسێك بترسێت لە الله ئەوە زانایە، هەروەك لەئایەتێکی تردا هاتووە: {أَمْ مَنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ} [الزمر: 9]، واتە (ئایا ئەو جۆرە کەسانەی کە باسکران چاکترن) یان ئەو ئیمانداراەی کە لە دووتوێی شەوگاردا هەڵدەستێت بۆ عیبادەت، سوژدە دەبات و بەپێوە دەوەستێت، لە لێپرسینەوەی قیامەت دەترسێت وئومێد وهیوای بەمیهرەبانی پەروەردگاری هەیە، ئەی پێغەمبەر ﷺ بڵێ: ئایا ئەو کەسانەی کە دەزانن وشارەزان، وەک ئەوانەن کە هیچ نازانن و شارەزاییان نیە؟، بەڕاستی تەنها خاوەن بیروهۆشەکان لەم جۆرە یادەوەریانە سوود وەردەگرن و تێدەگەن)، ترسانیش پەیوەستە بەهیواوە (ڕجاء)، ئەوەگەر ئەوە نەبووبا ئەوە بێهیوا دەبوو، هەروەك ڕەجاء پێویستی بەترسانە، ئەگەر ئەوە نەبوبا ئەوە نەدەترسا، ئەهلی ترسان لە الله وهیواخوازی لێی خاوەنی زانستن ئەوانەی کە الله مەدحی کردوون.

وە ئەبو حەیانی تەمیمی گێڕاویەتیەوە وگووتی: زانا سیانن: زانایەك زانایە بەالله وزانا نیە بەفەرمانەکانی الله، وەزانایەك زانایە بەفەرمانی الله بەڵام زانا نیە بەالله، وەزانایەك زانایە بەالله وفەرمانەکانی الله، زانا بەالله ئەوەیە کە لەالله دەترسێت، وزانا بەفەرمانەکانی الله ئەوە کەبەفەرمان وڕێگریەکانی دەزانێت.

وە بەصەحیحی گێڕدراوەتەوە لە پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (سوێند بەالله من هیوام وایە کەلەهەمووتان زیاتر بترسم لە الله، ولەهەموتان شارەزاترم لە سنورە کانی).

ئەگەر ئەهلی ترسان ئەو زانایانە بن کە بەچاکی باسکراون لەقورئان وسوننەت، ئەوە شیاوی ئەوە نین کەبەخراپە باسبکرێن، ئەوەش لەگەڵ ئەوە دێت ئەگەر کردارە واجبەکان بکەن، ووتەی الله تعالی بەڵگەیە لەسەر ئەوە کەدەفەرمووێت: {فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ * وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ} [إبراهيم: ١٣ - ١٤]، واتە (ئەوانەش کە بێباوەڕبوون بە پێغەمبەرانی خۆیانیان گوت: (ئەگەر کۆڵ نەدەن) بەڕاستی لە وڵاتمان دەرتان دەکەین، یان دەبێت بێنەوە ڕیزی ئاینەکەی ئێمە، ئەوسا پەروەردگاریان پەیامی بۆ ناردن کە: دڵنیابن ئێمە ستەمکاران (بەم زووانە) لەناو دەبەین و دەیانفەوتێنین * بێگومان نیشتەجێتان دەکەین لەو وڵاتەدا لە دوای ئەوان، ئەوەش بۆ هەموو ئەو کەسانەیە کە لە وەستانیان لە بەردەم دەسەڵاتی مندا دەترسن وهەڕەشەکانی من بیم و ترسیان هەیە)، وە فەرموویەتی: {ئەوەی بترسێت لە الله ئەوە دوو بەهەشتی بۆ هەیە} [الرحمن: ٤٦]، بەڵێنی سەرکەوتنی دونیا وپاداشتی دواڕۆژی بەوانەی داوە کەلەئەهلی ترسانن لەالله، ئەوەش لەبەر ئەوەیە کەواجبەکانیان جێبەجێکردوە، ئەوەش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەترسان لەالله پێویستی بەکردارە واجبەکان هەیە، لەبەر ئەوەیە کە بەخراپەکار دەگوترێت: ناترسێت لەالله.

ئەوەش بەڵگەیە لەسەری ئەم ئایەتەیە: {بەڕاستی الله تەوبە لەو کەسانە وەردەگرێت کە بەنەزانی تاوان ئەنجام دەدەن وپاشان بەزویی دەگەڕێنەوە وتەوبە دەکەن} [النساء: 17].

ئەوەی الله بناسێت گوێڕایەڵی دەکات

أبو العالية گوتی: پرسارم کرد لەهاوەڵەکانی محمد سەبارەت بەم ئایەتە، پێیان گوتم: ئەوەی سەرپێچی الله بکات نەزانە، وەئەوەی کەتەوبە بکات پێش مردنی ئەوە تەوبەی کردووە لەنزیکەوە، وەتەواوی خاوەنەکانی ڕاڤەی قورئان وادەڵێن.

وەحەسەن وقەتادە وعەتاء وسودی وجگە لەوانەش، ناوی نەزانیان ناوە نەزان لەبەر سەرپێچی، لەبەر ئەوە نیە کەئەوان زیرەك نەبن، وە زوجاج گوتی: مانای ئایەتەکە ئەوەنیە: ئەوان نەزانن چونکە خراپن، لەبەر ئەوەی کەموسڵمان ئەگەر شتێکی کرد ونەیزانی وەك ئەوە وایە کە خراپەی نەکردبێت، بەڵکو دوو فەرمان لەخۆ دەگرێت:

یەکەمیان: ئەوان ئەو کارەیان کرد ونەیانزانی کە خراپە.

دووەمیان: ئەوان لەسەر بەرچاوڕوونی کردیان وزانیان کەپاشەڕۆژی خراپە، پەلەیان کرد لەئەجەلەکەیان، پێیان دەگوترێت نەزان لەبەر ناخۆشیەکی کەم خۆشیەکی زۆر، ودڵخۆشی بەردەوام.

بەڕاستی (زوجاج) نەزانی داناوە بەنەبوونی زانست لەسەر پاشەڕۆژی کارەکە، وخراپی بەڕێوەبردن، وەدەگوترێت: ئەوانە پەیوەستی یەکترن، ئەوەش درێژەی

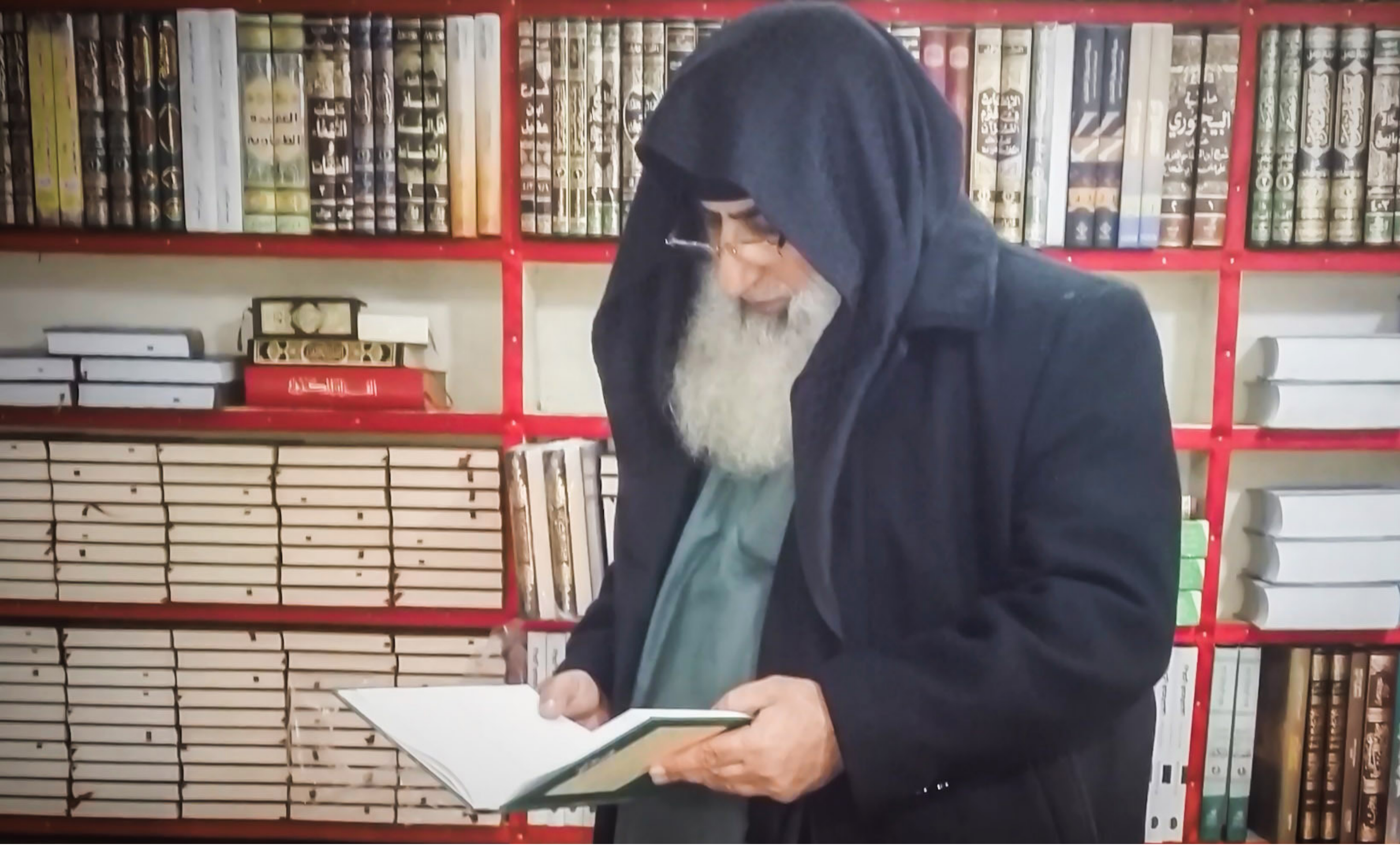

شێخی موجاهید ئەبو عەلی ئەنباری

پێدراوە لەقسەکردن لەگەڵ جەهمیەکان.

مەبەست لێرە ئەوەیە کەهەموو سەرپێچیکارێکی فەرمانەکانی اللە نەزانە، هەموو ئەوانەش کەلێی دەترسن وگوێڕایەڵین ئەوە زانان، بەڵکو نەزانە لەبەر کەمترسی لە اللە، ئەگەر بەتەواوی بترسابا لە اللە ئەو سەرپێچیەی نەدەکرد، لەوانە گوتەی ئیبن مەسعود ﵁: ترسان لە اللە بەسە بۆزانست، نەزانی بەسە بۆگومڕابوون، لەبەر ئەوەی ئەگەر بترسیت لەشتێك پێویستە هەڵبێیت لێی، وەئەگەر خۆشت بوێت پێویستە گوێڕایەڵی بکەیت، ئەگەر نەترسا لەیەکەم وگوێڕایەڵ نەبوو بۆدووەم، ئەوە مانای ئەوەیە کەبەجوانی حاڵەکەی نەزانیوە، بەڵکو وەك هەواڵێك چاودێری کردوە، گریمانی هەواڵ وبەڕاستدانانی وپاراستنی پیتەکانی وەك ئەوە نیە کەهەواڵەکە دەدات، بەهەمان شێوە ئەگەر خەیاڵی کەسێك بکەی کەنەخۆشەویست بێت لات ونە ڕقت لێی بێتەوە، مرۆڤ ترسی لەسەر کەسانی تر بەڕاست دەزانێت وخۆشەویستنیشی بۆکەسانی تر پێ ڕاستە، ئەوەش نابێتە هەڵاتن لەترسی ئەو وگوێڕایەڵ نابێت بۆی، بەهەمان شێوە ئەگەر هەواڵدرا بەوەی لای خۆشەویستە ویان ئەوەی کەلای مەکروهە، ودڵنیا بێت لەڕاستگۆیی هەواڵهێن، بەڵام دڵی سەرقاڵبێت بەکاری ترەوە نەوەك بەوەی هەواڵەکەیان لەسەر هێناوە، ئەوە ئەو دڵە ناجوڵێت وناترستێت لێی وگوێڕایەڵ نابێت بۆی.

ئەوەی کاربەزانستەکەی نەکات نەزانە

وە لەوتەیەکی ناسراوی حەسەنی بەسڕی کە بەمورسەلی گێڕاویەتیەوە لە پێغەمبەرەوە ﷺ: «زانست دوو زانستە: زانست لەدڵ، وزانست لەسەر زمان، زانستی دڵ زانستێکی بەسودە، وزانستی زمان بیانووبڕی اللە یە لەسەر بەندەکانی».

بوخاری وموسلیم گێڕاویانەتیەوە لەصەحیحەکەیانەوە لە ئەبو موساوە، لەپێغەمبەرەوە ﷺ کە فەرمووی: (نمونەی ئەو باوەڕدارەی قورئان دەخوێنێت وەك نارنج وایە، تامی خۆشە وبۆنیشی خۆشە، وە نمونەی ئەو باوەڕدارەی کەقورئان ناخوێنێت وەك خورمایە، تامی خۆشە وبۆنی نیە، وەنمونەی ئەو مونافیقەی کەقورئان دەخوێنێت وەك ڕەیحانە وایە، بۆنی خۆشە وتامی تاڵە، وەنمونەی ئەو مونافیقەی کەقورئان ناخوێنێت وەك گوژارك وایە، تامی تاڵە وبۆنی نیە). ئەو مونافیقە قورئان دەخوێنێت ولەبەری دەکات ومانای دەکات، وە ڕەنگە گوتەکانی اللە بەڕاست دابنێت، وەبڵێت پێغەمبەر حەقە، باوەڕداریش نیە، هەروەك جوولەکە پێغەمبەر دەناسن وەك منداڵەکانیان، وباوەڕداریش نین، بەهەمان شێوە ئیبلیس وفیرعەون وجگە لەوانەش. بەڵام هەرکێیەك بەم شێوەیە نەگەیشتوە بەزانستێکی تەواو وناسینێکی تەواو، کە کردار واجب دەکات لەگەڵی، بۆیە بەو کەسەی کەکار بەزانستەکەی

ناكات دەگوترێت: نەزان، هەروەك لەپێشوو ڕونمان كردەوە.

بەهەمان شێوە ووشەی [العقل] زۆربەی شارەزاكان ئەوەیان ژماردوو لەڕەگەزی زانست، كەواتە واجبە كەزانستێك بێت كەكردار واجببكات لەگەڵی، بەكەس ناگوترێت عاقڵ وژیر ئیلا ئەگەر چاكە بناسێت وداوای بكات، وشەڕ بناسێت ووازی لێبێنێت؛ لەبەر ئەوەیە كەئەهلی ئاگر گوتیان: {لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ} [الملك: 10]، واتە: (ئینجا دەڵێن: ئەگەر ئێمە گوێمان بگرتایە وبیر وهۆشمان بەكار بهێنایە نەدەبووینە نیشتەجێی دۆزەخ)، والله تعالی- دەفەرموێت: {تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ} [الحشر: 14]، واتە: (هەرچەندە وا دەزانیت یەكپارچەن، بەڵام لەڕاستیدا دڵەكانیان دوورن لە یەكەوە، چونكە ئەوانە ژیر وهۆشمەند نین). ئەوەی كردارێكی كرد وزانی كەزیانی لێدەدات؛ نمونەی ئەو كەسە پێی ناگوترێت ژیر، هەروەك ترسان لەالله پێویستی بەزانستە، زانابوون بەالله پێویستی بەترسانە لێی، وەترسانی پێویستی بەگوێڕایەڵێیە، ئەوەی ترسا لە الله گوێڕایەڵ دەبێت بۆی ودوردەكەوێتەوە لەوشتانەی نەهی لێكردوە، لەسەرەتاوە مەبەستمان بوو ئەوە ڕون بكەینەوە.

ئەوەی بترسێت یادەوەری وەردەگرێت

بەهەمان شێوە ئەم ئایەتە بەڵگەیە لەسەری: {فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى * سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى * وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى * الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى} [الأعلى: 9 - 12] هەواڵی دا كەئەوەی بترسێت یادی دەكاتەوە، یادكردنەوە لێرە پێویستی بەعیبادەتە، الله تعالی دەفەرموێت: {الله بەردەوام بەڵگە و نیشانەی دەستەڵاتداری خۆیتان نیشان دەدات، لە ئاسمانیشەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دادەبەزێنێت كەسیش یاداوەری وەرناگرێت و بیرناكاتەوە جگە لەوانەی كە دەگەڕێنەوە بۆ لای ئەو} [غافر: 13]، وە فەرمویەتی: {بۆ ڕۆشنكردنەوەی دڵەكان و بەیادهێنانەوەی ئەوانەی كە مەبەستیان گەڕانەوەیە بۆ لامان} [ق: 8]؛ لەبەر ئەوەیە كەڕاڤەكارانی قورئان لەڕاڤەی ئەم ئایەتە: {سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى} دەڵێن: ئامۆژگاری لەقورئان وەردەگرێت ئەوەی بترسێت، وە لەوتەی: {وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلاَّ مَن يُنِيبُ} دەڵێن: ئەوە ئامۆژگاری وەردەگرێت كەگەڕایەوە بۆگوێڕایەڵی ئەو، لەبەر ئەوەی یادكردنەوەی تەواو پێویستی بەكاریگەر بوونە، چونكە ئەگەر یادی خۆشەویستێك بكەیت داوای دەكەی، وەئەگەر یادی كەسێك بكەی لێی بترسیت ڕادەكەیت

لێی، وەلەوانە وتەی الله تعالی: {سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ} [البقرة: 6]، وەدەفەرموێت: {ئەوانەی ئاگادار دەكرێنەوە كە دوای قورئان كەوتون ولەڕەحمان دەترسن لەپەنهانی} [یس: 11]، لادانی ئاگاداركردنەوە لەسەر ئەوانە لە: {سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ}، ئاگادار كراونەتەوە لەلایەك، وەلەلایەكی تر ئاگادار نەكراونەتەوە؛ چونكە ئاگاداركردنەوە بریتیە لەدەربڕینی ترس، ئاگاداركردنەوە وەك فێركردن وترساندنە، ئەوەی فێركرا وفێربوو بەچاكی، یەكێكی فێركرد بەڵام فێرنەبوو، بەهەمان شێوە ئەوەی بترسێندرێت دەترسێت، ئەوەیە كەبەتەواوی دەترسێت، بەڵام ئەگەر ترسێندرا ونەترسا، ئەوە ترسەكەی تەواو نیە، بەهەمان شێوە ئەوەی ڕێنمایی كرا و وەری گرت، ئەوە ڕێنمونی كراوە، لەوانە ووتەی الله تعالی: {ڕێنمونیە بۆ موتەقیەكان} [البقرة: 2]، ئەوەی ڕێنمونی كراو وەری نەگرت وەك: {هەرچی گەلی ثەمودە ڕێنمونیمان كردن بەڵام حەزیان بەتاریكی وكوێرایی بوو ئەویان هەڵبژارد لەسەر ڕێنمونیەكە} [فصلت: 17] .

كاریگەربوونی تەواو پێویستی بەشوێنەواری كاریگەربوونەكەیە، ئەگەر شوێنەوارەكەی نەبینرا ئەوا تەواو كاریگەر نەبووە، وەكردار ئەگەر چوو بۆشوێنێك توانای تەواوكردنی هەیە، ئەگەر تەواوی نەكات تەواو نابێت، زانابوون بەخۆشەویست داواكردنی بەجێدەگەیەنێت، وەزانابوون بەنەهی كراوەكان وازهێنانی بەجێدەگەیەنێت، ڕەنگە مرۆڤ هەست بكات كەبەتامە بەڵام تامی لێنابینێت بەڵكو ئازاری دەدات، بەهەمان شێوە تامی ئازار دەكات لەبەر خراپی فیتڕەتی، وەخراپی لەنێوان هێزی زاست وهێزی كردار، ئەوەی توشی نەخۆشی تاڵی بووە هەنگوین بەدەمی تاڵە، ئەو هەستەكەی خراپ بووە بەجۆرێ هەست بەپێچەوانەی ئەوە دەكات كەلەسەریەتی، بەهەمان شێوە ئەوەی ناوەوەی خراپ بێت، الله تعالی دەفەرموێت {وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ * وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ} [الأنعام: 109 - 110]».

ووتەی كۆتایی هات ﷺ لەپەرتوكی (الإیمان) بەدەستكاریەكی كورت.

لا اله الا الله
وته و کردار

شێخ محمد بن عبد الوهّاب، رحمه الله دەڵێت:

بزانە ڕەحمەتی (الله)ت لێبێت، کە لا إله إلا الله وشەیەکی بەرزە وبەڕێزە، ئەوەی دەستی پێوە بگرێت ئەوە سەلامەت دەبێت، ئەوەی دەستی پێوە بگرێت پارێزراو دەبێت، پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (ئەوەی بڵێت لا إله إلا الله، وکوفری کرد بەوەی کە دەپەرسترێت جگە لەالله، ماڵ وخوێنی پارێزراوە، وحیسابی لەسەر الله ﷻ دەبێت) [موسلیم گێڕاویەتیەوە لەڕێگای طارق بن أشيم]، وەفەرموودەکە ئەوە ڕوندەکاتەوە کە لا إله إلا الله وتە ومانای هەیە.

بەڵام خەڵك سێ کۆمەڵەن: کۆمەڵێك دەریانبڕی وجێبەجێیانکرد، وە زانیان کە ئەو وشەیە مانای هەیە وکاریان پێکرد، وە هەڵوەشێنەرەوەی هەیە ودورکەوتنەوە لێی.

وە کۆمەڵێك: دەریانبڕی لەڕوکەش، ڕوکەشیان ڕازاندەوە بەوتە، کوفر وگومانیان شاردەوە.

وە کۆمەڵێك: دەریانبڕی ومانایان نەزانی، هەڵوەشێنەرەوەکانیان ئەنجامدا، ئەوانە: {ئەوانەی کە گومڕابوون لەژیانی دونیا و وایان دەزانی کە ئەوان کاری چاك دەکەن ولەسەر هیدایەتن} [الكهف: 104]؛ کۆمەڵەی یەکەم کۆمەڵەی ڕزگاربووە، وە بەڕاستی ئەوان باوەڕدارن، وە دووەمیان مونافیقن، وسێیەم موشریکن.

لا إله إلا الله قەڵایە، بەڵام مەنجەنیقی درۆیی لەسەر چەسپێندراوە، وە لێیانداوە بەبەردی خراپکار، دوژمن خۆی خزاندۆتە ناوی، ماناکەیان بردوە، تەنها وێنەیان بۆ هێشتۆتەوە، وە لەفەرموودە هاتوە: (بەڕاستی الله سەیری شێوە وڕخسارتان ناکات، بەڵکو سەیری دڵ وکارەکانتان دەکات) [رواه مسلم عن أبي هريرة]: مانای (لا إله إلا الله)یان دزیوە، تەنها ئەوەی ماوەتەوە بەزمان وپیتە، ئەوەش باسی قەڵاکەیە نەوەك لەگەڵ قەڵاکە بێت، وەك باسکردنی ئاگر ناتسوتێنێت، وباسکردنی ئاو ناتخنکێنێت، وباسکردنی نان تێرت ناکات، وباسکردنی شمشێر ناتبڕێت، بەهەمان شێوە باسکردنی قەڵا ڕێگریت لێناکات؛ چونکە وتە توێکڵە ومانا دڵە، وەوتە سەدەفە ومانا گەوهەرەکەیە، چی بکەین لەتوێکڵ ئەگەر دڵەکەی نەبێت؟ چی بکەین لەسەدەف ئەگەر گەوهەرەکەی ناوی ون بێت ؟

لا إله إلا الله لەگەڵ ماناکەی وەك گیانە بۆلاشە، لاشە سودی نیە بێ گیان وڕۆح، بەهەمان شێوە ئەم وشەیە بێ ماناکەی سودی نابێت؛ زاناکان ئەو وشەیان وەرگرت بەوێنە وماناکەیەوە، ڕوکەشەکەیان ڕازاندەوە بەوتە، ناوەڕۆکەکەشیان ڕازاندەوە بەماناکەی، وەالله شایەدی ڕاستگۆیی بۆدان، {شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِماً بِالْقِسْطِ لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ} [آل عمران: 18].

وەزانای موشریك: وێنەکەیان وەرگرت بێ ماناکەی، ڕوکەشیان ڕازاندەوە بەباوەڕ وناوەڕۆکیان بەکوفر، چونکە باوەڕیان هەبوو بەشتانێك کە نەزیان ونەسودیان بەدەستە بەڵام لای ئەوان ئەوانە سود وزیانیان بەدەستە؛ ئەوانە دڵەکانیان ڕەش وتاریکە، الله فورقانی پێنەبەخشیون تا حەق وباتیڵ لەیەکتر جیابکەنەوە، وەڕۆژی دوایی دەمێننەوە لەسەر تاریکی کوفریان، {ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لا يُبْصِرُونَ} [البقرة: 17].

ڕونکردنەوەی تەوحید بە ئەنجامدانی فەرمان بەچاکە وڕێگری لە خراپە

جیهاد لەرێگەی الله لە گەورەترین کردارەکانە

ئەوەی گوتی: لا إله إلا الله، لەکاتێك کە ئەو بەندەی ئارەز وبەندەی دینار ودونیاکەی بوو، وەڵامی چی دەبێت لەڕۆژی دوایی بۆ الله؟ {أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ} [الجاثية: 23]، پێغەمبەر دەفەرموێ (لەناوچێت بەندەی دینار، لەناوچێت بەندەی درهەم، لەناوچێت بەندەی پۆشاك، لەناوچێت بەندەی جێگا، ئەگەر پێیدرا ڕازی دەبێت، وە ئەگەر پێی نەدرا تورە دەبێت، لەناوبچێت وتوشی نەخۆشی بێت، وەئەگەر دڕكێك چوو بەلاشەی کەس نەبێت بۆی دەربهێنێت) [رواه البخاري عن أبي هريرة].

ئەگەر وتت: لا إله إلا الله، ئەگەر شوێنی زمان بوو بەروبومی نەبێت بۆ دڵ، ئەوە تۆ مونافیقی، بەڵام ئەگەر جێگای دڵ بوو [لەگەڵ پەیوەست بوونی لاشە]، ئەوە تۆ باوەڕداری، هاوار بەماڵت ئەگەر باوەڕداربیت تەنها بەزمان، ئەم وشەیە لەڕۆژی دوای هاوارت لەسەر دەکات دەڵێت: «ئەوەندە ساڵە وئەوەندە ساڵە لەگەڵی بووم، دانی نەنا بەمافم، وەئەوەندە ڕێزی نەگرتم کە پێویست بووا!» ئەو وشەیە یان گەواهیدەرە بۆت یان لەسەرت.

زانای بەڕێز ڕێزی ئەم وشەیە دەگرێت، تا دەیخاتە بەهەشتەوە؛ وە زانای موشریك ئەم وشەیە گەواهیدەر دەبێت لەسەری کەڕێزی نەگرتوە، تادەیخاتە دۆزەخەوە، {فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ} [الشورى: 7].

لا إله إلا الله درەختی بەختەوەریە، ئەگەر چاندت لەسەر ڕاستگۆیی، وئاوت دا بەئاوی ئیخلاس، وپەروەردەت کرد بەکاری چاکە، پەلدەهاوێژێت، وقەدەکەی دەچەسپێت وگەڵاکانی سەوز دەبێت، وەبەروبومی پێدەگات وخواردنەکەی زیاد دەکات، {تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا} [إبراهيم: 25].

وە ئەگەر ئەم درەختە چێندرا لەسەر درۆ، وئاودرا بەئاوی ڕیا ونیفاق، وەڕاتهێنا لەسەر کرداری خراپ ووتەی ناشیرین، پڕتکرد لە ئاوێکی تەنك لەناپاکی وەدورکەوتیەوە لەپێچانەوەی، بەروبومەکەی پەرش وبڵاودەبێتەوە، وگەڵاکانی دەکەون، قەدەکەی توێکڵ دەردەکات، وڕەگەکەی پارچە دەبێت، وەگێژەلولی پیس هەڵدەکاتە سەری وپارچە پارچەی دەکات، {وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُوراً} [الفرقان: 23].

ئەگەر موسڵمان ئەوەی بەجێگەیاند، ئەوە پێویستە کە تەواوی ڕوکنەکانی تری ئیسلام بەجێبگەیەنێت، هەروەك لەفەرموودەیەکی صەحیح داهاتوە: (بُني الإسلام على خمس: شهادة أن لا إله إلا الله، وأن محمدا رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وصوم رمضان، وحج البيت الحرام من استطاع إليه سبيلا [رواه البخاري ومسلم عن ابن عمر]. واتە(ئیسلام دامەزراوە لەسەر پێنج: شایەدی دان بە لا إله إلا الله ومحمدا رسول الله، نوێژکردن وزەکات دان ورۆژووگرتن وحەجکردنی بەیتی حەرام ئەوەی کەبتوانێت).{وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ} [آل عمران: ٩٧]، وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

کۆتایی هات بەوتەکەی بەدەستکاریەکی کەمەوە

دونیا

بەهای لای الله

لە (سهل بن سعد) رضي الله عنه گوتی: پێغەمبەر ﷺ فەرموی: (ئەگەر دونیا لای الله بەهای باڵە مێشێکی هەبوایە یەك قومە ئاوی نەدەدا بەکافر). [رواه الترمذي]

دونیا نەویستی پێغەمبەر ﷺ

لە (عبد الله بن مسعود)ەوە رضي الله عنه گوتی: پێغەمبەر ﷺ نوستبو لەسەر حەسیر هەڵسا وشوێنی حەسیرەکە لەسەر لاشەی مابوو، گوتمان: ئەی پێغەمبەر ئەگەر شوێنێکمان بۆدابنابای، فەرموی: (چیم لەدونیایە، من لەدونیا وەك ڕێبوارێکم لەژێر سێبەری درەختێك دابنیشێت پاشان بڕوات وجێی بهێڵێ). [رواه الترمذي]

هەڕەشەی بۆسەر کۆمەڵی موسوڵمانان

لە (عمرو بن عوف) رضي الله عنه گوتی: پێغەمبەر ﷺ فەرموی: (... سوێند بەالله لە هەژاری ناترسم لە سەرتان، بەڵکو لەوە دەترسم دونیا باڵەکانی بۆتان بکاتەوە هەروەك بۆ ئەوانەی پێشووتر کرایەوە، ئێوەش کێبڕکێی بۆ بکەن وەك چۆن کێبڕکێیان بۆکرد، ئەو کات لەناوتان ببات چۆن لەناوی بردن). [رواه مسلم]

ئاگادارکردنەوە لێی

لە ثەوبانەوە رضي الله عنه گوتی: پێغەمبەر ﷺ فەرموی: (... الله وەهن دەخاتە دڵەکانتانەوە، یەکێك گوتی: ئەی پێغەمبەر، وەهن چیە؟ فەرموی: خۆ شویستنی دونیا، وڕق بوونەوە لەمردن). [رواه أبو داود]

هەڵوێستی موسوڵمانان تێیدا

لە (عبد الله بن عمر) ەوە رضي الله عنهما گوتی: پێغەمبەر ﷺ دەستی لەسەر شانەکانم دانا وفەرموی: (لەدونیا بژی وەك نامۆیەك یان ڕێبوارێك). ئیبن عومەر دەیگوت: ئەگەر شەوت کردەوە چاوەڕوانی بەیانی مەکە وەئەگەر بەیانیت کردەوە چاوەڕوانی شەو مەکە تەندروستیت بەهەڵبزانە تا نەخۆش نەکەوتی وژیانت بەهەڵبزانە پێش مردنت. [رواه البخاري]

{چاک بزانن ژیانی دونیا تەنها بریتیە لەیاری و گەمە وڕازاندنەوە وخۆ هەڵکێشان لە نێوان یەکتریدا، هەروەها زۆرکردنی سامان و ماڵ و منداڵ، جا ئەوانە هەر هەمووی وەک بارانێکی بەپیت وایە کەببێتە بەرهەمێکی زۆر، کشتیارەکان سەرسام بکات، لەوەودوا وشک ببێت و زەرد هەڵگەڕێت، پاشان وردوخاش ببێت و بکەوێت، بێگومان لە قیامەتیشدا سزای زۆر سەخت بۆ دنیا پەرستان ئامادەیە، لەولاشەوە لێ خۆشبوون وڕەزامەندی لەلایەن (الله) بۆ باوەڕدارانی چاکەخوازی لێ بەهەرەوەر دەکرێت، ژیانی دونیاش دوور دینداری جگەلەوەی کەبریتیە لەڕابواردنێکی کەم، شتێکی تر نیە، زۆر کەسیشی پێ غەڕاو دەستخەڕۆ دەبێت}[الحدید:٢٠]

النبأ

خۆبەری کردن

لەهاوەڵگەڕان لە ژیاننامەی پێغەمبەر وهاوەڵەکانی

دۆستایەتی ودوژمنایەتی (الولاء والبراء) بنچینەیەكی گەورەیە كە لە هەموو شەریعەتەكانی پێغەمبەران ﷺ هاتووە، ئەوە بەهەمان شێوە بنچینەیەكە لەبنچینەكانی شەریعەتی كۆتا پێغەمبەر، ﷺ، ئەوەش زۆر بەجوانی دیارە لەژیاننامەی خۆی وهاوەڵەكانی، كەدوژمنایەتیان ئاشكراكرد بەرامبەر هاوەڵگەڕانی مەككە پاشان دوای كۆچكردن بۆ مەدینە بەشمشێر لێیاندان، تاوای لێهات پیاوێك لەوان باوكە هاوەڵگەڕەكەی یان برا هاوەڵگەڕەكەی دەكوشت پێش ئەوانی تر، لەبەر ئەوەی جەنگی الله وڕەسولەكەیان دەكرد.

پێغەمبەر ﷺ بانگەوازەكەی دەستپێدەكات بەبەڕائەت كردن لەتاغوتەكان

لەسەرەتای ئاشكراكردنی بانگەوازی پێغەمبەر ﷺ، دوژمنایەتی بەئاشكرا دژی هاوەڵگەڕەكان وتانەدان لەپەرستراوەكانیان دەستی پێكرد، وەئاگاداریان كردنەوە ئەگەر بێت وبەردەوامبن لەسەر كوفرەكەیان ئەوە ئەوان دەبن بەئەهلی دۆزەخ، ئیبن هیشام گووتی: «ئیبن ئیسحاق گووتی: كاتێك پێغەمبەر ﷺ دەستی كرد بەبڵاوكردنەوەی ئیسلام وفەرمانی كرد بەوەی كەالله فەرمانی پێكردبوو، گەلەكەی لێی دورنەكەوتنەوە وبەرپەرچیان نەداوە -لەسەر ئەوەی كەپێیان گەیشتبوو- تاباسی پەرستراوەكانیانی كرد وعەیبی لێگرتن، كاتێك ئەوەی كرد، كارەكەیان لا گەورە بوو ڕێگریان لێكرد، هەموویان كۆبوونەوە لەسەر ڕاجیایی لەگەڵی وبۆدوژمنایەتی، جگە لەوانەی كەالله پاراستبوونی وموسڵمان بوون، كەئەوان كەسانێك بوون لەژمارە كەم وشاراوەبوون»، ئەوە لەگەڵ لاوازی موسڵمانان وكەمی توانایان، بەڵام بانگەواز بۆتەوحید داواكاری ئەوەت لێدەكات كەبەڕائەتی خۆت ڕابگەیەنیت لەتاغوتەكان ودوژمنایەتی ئاشكرا بكرێت بۆبەندەكانی وشوێنكەوتووەكانی.

وەكاتێك قوڕەیش هات بۆلای پێغەمبەر ﷺ داوای ئەوەیان لێدەكرد كەبەشداریان لەگەڵ بكات لەعیبادەت، تاتاغوتەكەیان بپەرستێت هەرچەندە كەمێكیش بێت لەبەرامبەر ئەوەی كەئەوانیش الله بپەرستن هەرچەندە بۆچەند كاتێك بێت، ئایات دابەزی وڕێگری كرد لەوە وڕوونی كردەوە كەنزیكی نیە لەنێوان شیرك وتەوحید، ئیبن هیشام گووتی: «-ئەوەی كەپێم گەیشتوە- الأَسْوَدُ بن المطلب بن أسد بن عبد العزى، والوليد بن المغيرة، وأمية بن خلف، والعاص بن وائل السهمي، كەدەمراستی گەلەكەیان بوون، پێشنیاریان بۆ ڕەسول الله كرد ﷺ كاتێك كە لە كەعبە بوو تەوافی دەكرد گووتیان: ئەی موحەممەد، هەڵسە بائێمە ئەوە بپەرستین كەتۆ دەیپەرستی، وتۆش ئەوە بپەرستی كەئێمە دەیپەرستین، ئێمە وتۆ بەشداردەبین لە فەرمانەكە،ئەگەر ئەوەی كە تۆ دەتپەرست چاكتربێت لەوەی ئێمە دەیپەرستین، ئەوە بەشی خۆمان وەرگرت لێی، وەئەگەر ئەوەی ئێمە دەیپەرستین چاكتربوبێت لەوەی كەتۆ دەتپەرست ئەوە بەشی خۆت لەوە وەرگرت، الله تعالى ئایەتی دابەزاند وفەرمووی: {قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ * لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ * وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ * لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ}». واتە: {ئەی محمد ﷺ بڵێ: ئەی كۆمەڵی بێباوەڕان * من هەرگیز ئەو شتانەی كەئێوە دەیپەرستن نایپەرستم * ئێوەش دیارە ئەوەی من دەیپەرستم نای پەرستن * ئەوەی ئێوە پەرستوتانە من هیچ كات نایپەرستم * ئێوەش ئەو زاتەی من دەیپەرستم نای پەرستن * كەواتە ئاینی خۆتان بۆ خۆتان وئاینی خۆم بۆ خۆم}.

موسڵمانان جەنگی خزمە هاوەڵگەڕەكانیان دەكەن

وەكاتێك الله ﷻ كۆچكردنی پێغەمبەرەكەی بۆشاری مەدینە ودامەزراندنی دەوڵەتی ئیسلام تێدا ئاسانكرد، بەڕائەتكردن لەهاوەڵگەڕەكان كورت نەبویەوە لەسەر ڕاگەیاندنی دوژمنایەتی ئەوان ودۆستەكانیان، بەڵكو زیادی كرد بەجیهاد وتێكۆشان تاملكەچ بوون بۆفەرمانی الله، عز وجل.

لە بەدر (2ك) چاوپێكەوتنی شمشێری بوو لەنێوان موەحیدەكان وئامۆزا هاوەڵگەڕەكانیان كەجەنگی ئاینی (الله) یان دەكرد، موسڵمانان سست نەبوون لە جەنگ ولێدانیان، بەڵكو هەندێك لەهاوەڵان ململانێی باوك وبراكانیان دەكرد، وەهەندێكیان خزمی نزیكی خۆی كووشت بەدەستەكانی.

وەكاتێك كەالله منەتی كرد بەسەر موسڵمانان بەسەركەوتن، وموسڵمانان ژمارەیەكی زۆری هاوەڵگەڕەكانیان بەدیلگرتن بۆچونی عومەری فاروق ﷺ وهاوڕا لەگەڵ نیگای پەروەدگار، بریتی بوو لەكوشتنی ئەو دیلانە؛ كەهەریەكێكیان یەكێك لەخزمەكانی بكوژێت كە لە ڕەچەڵەكەوە نزیكە لێی.

موسلیم گێڕاویەتیەوە لەئیبن عەباسەوە، ﷺ: «كاتێك دیلەكان بەدیلگیران، پێغەمبەر ﷺ بەئەبوبەكر وعومەری فەرموو: (چی لەم دیلانە بكەین؟) ئەبوبەكر گووتی: ئەی پێغەمبەر، ئەوانە ئامۆزا وهۆزی خۆمانن، پێم باشە كەفیدیەیان لێوەربگری بەهۆیەوە ئێمە بەهێز دەبین، بەڵكو ئەوان هیدایەت وەربگرن وموسڵمان بن؛ پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (كوڕی خەتاب تۆ چی دەڵێی؟) گووتی: نەخێر سوێند بەالله ئەی پێغەمبەر، من ئەوەم پێ باش نیە كەئەبوبەكر پێی باشە، بەڵكو وای دەبینم كەسەریان بپەڕێنین ولەگەردەنیان بدەین، باعەلی عەقیل بكوژێت، وەمن فلان -كەزاوای عومەر بوو- من بیكوژم، ئەوانە سەرەكانی كوفر وگەورەكانیانن؛ پێغەمبەر ﷺ ئەوەی ئەبوبەكری پێباشتر بوو، ئەوەی عومەری پێباش نەبوو،كاتێك بەیانی عومەر هات، بینی پێغەمبەر ﷺ وئەبوبەكر دانیشتوون ودەگرین، عومەر فەرمووی ئەی پێغەمبەر، لەبەرچی تۆ وهاوەڵەكەت دەگرین؟ ئەگەر پێویستی بەگریانە تامنیش بگریم، ئەگەر پێویستی بەگریانیش نەبێت ئەوە بۆگریانەكەی ئێوە دەگریم،پێغەمبەر، ﷺ فەرمووی: (دەگریم بۆئەوەی كەپێشنیاركرا لەسەر هاوەڵەكانت بەوەرگرتنی فیدیە، بەڕاستی سزام بۆپێشنیاركراوە نزیكتر لەم دارە) دارێكی نزیكی لێبوو وە الله ﷻ ئەم ئایەتەی دابەزاند: {بۆ هیچ پێغەمبەرێك نیە كە دیلی هەبێت ونەیكوژێت تا زەوی پڕدەكەن لەخوێنی كافران وزیانی گەورەیان لێدەدەن} تا گووتەی {فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا} [الأنفال: 69-67]، غەنیمەتی بۆحەلالكردن».

هاوەڵێك پەیمان دەدات بەالله كەدەستی بەهاوەڵگەڕ نەكەوێت

تا گەیشتە ئەو ئاستەی كەهەندێك لەهاوەڵان (نەذر) بكەن كەدەستیان بەهاوەڵگەڕ نەكەوێت، تەنها بەركەوتن، لەبەر هەستكردنی بەپیسی هاوەڵگەڕ.

بوخاری گێڕاویەتیەوە لەچیرۆكی سریەی عاصمی كوڕی ثابتی ئەنصاری لەئەبو هورەیرەوە ﷺ گووتی: «پێغەمبەر ﷺ دە كەسی نارد وەك سریەیەك بۆچاودێری وسیخوڕی كردن، وەعاصمی كوڕی ثابتی ئەنصاری باپیری عاصمی كوڕی عومەری كردە ئەمیریان، دەرچوون تاگەیشتن بە(الهداة) كەلەنێوان (عسفان ومكه) دایە، باسی كەسانێكیان كرد لە (هذیل) كەپێیان دەگوترا بنو لحیان، دەرچوون بۆیان بەنزیكەی دووسەد پیاوی تیرهاوێژ، شوێنیان كەووتن... كاتێك عاصم وهاوەڵەكانی ئەوانیان بینی پەنایان بردە فدفد [شوێنێكی بەرز]، وەهۆزەكە گەمارۆیان دان وپێیان گووتن: دابەزن ودەستتانمان بدەنێ، بەڵێن وپەیمانتان دەدەینێ، كەكەستان نەكوژین، عاصمی كوڕی ثابت گووتی: بەڵام من سوێند بەالله دانابەزم وخۆم نادەمە پەنای كافر، یا الله ئەو هەواڵە بدە پێغەمبەرەكەت، تیربارانیان كرد وكوشتیان بەحەوت تیر، سیانیان خۆیان رادەستكرد لەوانە خوبەیبی ئەنصاری وابن دثنة وپیاوێكی تر، كاتێك گرتنیانن كەلەپچەیان كردن، پیاوی سێیەم گووتی: ئەوە یەكەم ناپاكیە، والله لەگەڵتان نایەم ئەوانە پێشەوا بوون -مەبەستی ئەوانەبوو كەكوژران وخۆیان نەدا دەست- ڕایانكێشا بۆ ئەوەی بێت، بەڵام نەهات تاكوشتیان، دەرچوون بەخوبەیب وابن دثنة تا لەمەككە هەردوكیان كوشتن».

لەگێڕانەوەیەكی تردا: «كافرانی قورەیش چەند كەسانێكیان نارد بۆلای عاصم دوای ئەوەی باسكرا كەكوژراوە بۆ ئەوەی شتێك بهێنن بیێتە بەڵگە لەسەر ئەوەی كەكوژراوە، چونكە ئەو كەسێكی گەورەی كوشتبوو لەڕۆژی بەدر، زەردەواڵە هاتن وسێبەریان لێكرد، وعاصمیان پاراست لەنێردراوەكە كەهاتبوو بۆلێكردنەوەی پارچە گۆشتێك لەعاصم بەڵام نەیتوانی كەهیچ بەشێك لەلاشەی لێبكاتەوە».

وە لەسیرەی ئیبن هیشام هاتووە: «كاتێك عاصم كوژرا، هۆزی هذیل ویستیان سەری لێبكەنەوە، وبیهێنن بیفرۆشن بەسەلافەی كچی سەعدی كوڕی شهید، كەكاتێك دوو كوڕەكەی كوژرا لەئوحود نەذری كرد، ئەگەر بتوانێت سەری عاصمی دەستكەوێت ئەوە لە كەلەی سەری مەی بخواتەوە، بەڵام زەردەواڵە ڕێگریان لێكرد، كاتێك نەیانتوانی، گووتیان: لێی گەڕێن بۆشەو زەردەواڵەكان دەڕۆن، وئێمەش دەیبەین؛ الله ئاوێكی زۆری بۆنارد وعاصمی هەڵگرت وبردی، بەڕاستی عاصم پێش مردنی پەیمانی بەالله دا كە هاوەڵگەڕ دەستیان بەئەو نەكەوێت، وەئەویش دەستی بەهاوەڵگەڕ نەكەوێت هەرگیز، لەبەر پیسیان».

بەم شێوەیە، عاصمی كوڕی ثابت ڕەتی كردەوە دابەزێت لەپەنای كافران، بەهەمان شێوە الله دوای شەهیدبوونی پاراستی لەهاوەڵگەڕەكان ونەیانتوانی دەستی لێبدەن، هەروەك عاصم لەژیانی ئەوەی ڕەتكردەوە.

هاوەڵێك بڕینی پەیوەندی لەگەڵ موسڵمانان بەچاكتر دەزانێت لەڕێزگرتنی سەركردە هاوەڵگەڕەكان

هاوەڵان ﷺ هیچ سات وكاتێكیان نەكردووە بەبیانوو بۆ ئەوەی مەیلبكەن بۆ كافران دوای ئەوەی كە الله عز وجل دەوڵەتی ئیسلامی بۆ دامەزراندن كەپێشەواكەی پێغەمبەرە ﷺ، ئەوە كەعبی كوڕی مالیكە ﷺ دوای ئەوەی دواكەوت لەغەزوەی تەبووك، سزادرا بەوەی كەموسڵمانان قسەی لەگەڵ نەكەن، پاشان فەرمانكرا بەدوركەوتنەوەی هاوسەرەكەی لێی، پاشان بەڵایەكی تر بۆی هاتە پێش، كە تاقیكردنەوەیەك بوو بۆڕاستگۆیی باوەڕەكەی، بوخاری گێڕاویەتیەوە وگووتی: «یەكێك لەبازرگانەكانی شام هات بۆئەوەی خواردن بفرۆشێت لە شاری مەدینە ودەیگووت: كێ دەمبات بۆلای كەعبی كوڕی مالیك؛ خەڵك ئاماژەیان بۆكرد تا هێنایان بۆلام ونامەیەكی پێبوو لەپاشای غەسانەوە، ئەوەی تێدابوو: لەدواتر، پێم گەیشت كەهاوەڵەكەت خراپ بووە لەگەڵت، الله سستی نەكردووی وجێی نەهێڵاوی، وەرە لامان بەرزت دەكەینەوە؛ كاتێك من خوێندمەوە گووتم: ئەوەش بەڵایەكی ترە! پێچامەوە وكردمە ناو تەندور، وسوتاندم»، لەگەڵ ئەو حاڵەتە ناخۆشەی كەبەسەری هات، وموسڵمانان هەموویان پەیوەندیان لەگەڵ پچڕاند بەهۆی تاوانەكەی، بەڵام ئەو خاكێكی تر جگە لەخاكی ئیسلامی هەڵنەبژارد، هەرچەندە دونیای تێدابێت ونزیكی تێدابێت لەپاشایەك لەپاشاكانی ڕۆم.

ئەگەر بمانەوێت ژیاننامەی هاوەڵان ﷺ ڕیز بكەین لەم بابەتەدا، ئەوە دانیشتنەكەمان درێژە دەكێشێت، بەڵام ئەوە بەسە ئەوە باس بكەین كەالله وەسفیان دەكات ودەفەرموێت: {لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ} [المجادلة: 22]،واتە: (كەسانێكت دەست ناكەوێت باوەڕبهێنن بەالله وبەڕۆژی دوایی، لەكاتێكدا كەسانێكیان خۆش بوێت كەدژایەتی الله وپێغەمبەرەكەیان كردبێت، ئەگەرچی ئەو دوژمنانە باوك وباپیریانبن یان نەوەیانبن یان برایانبن یان لەهۆزیانبن، ئەوانەی كە بەو شێوەیەن الله باوەڕی لەدڵیاندا چەسپاندووە وجێگیری كردووە ولەبەهرە ومیهرەبانی تایبەتی خۆی، وە بەهێز وگیانێكی تایبەتی لەلایەن خۆیەوە (مەبەست قورئان و ئیمانە) پشتگیری كردوون ویارمەتی داون، سەرنجامیش دەیانخاتە باخەكانی بەهەشتەوە كەچەندەها ڕوبار بەژێر درەخت وكۆشكەكانیدا تێ دەپەڕێت، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوەدا، ئەوانە الله لێیان ڕازیە وئەوانیش لە الله ڕازین، ئائەوانە دەستەو كۆمەڵە وحزب و لایەنی پەروەردگارن، ئاگاداربن كەبەڕاستی هەر لایەن وحزب و دەستە وكۆمەڵی الله سەركەوتوو وسەرفرازن)، الله بمانكات بەوانەی كە لە سەر ڕێبازی ئەوان وشوێن پێیان دەكەون.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

الله تعالى دەفەرموێت: {کۆتایی چاکترە بۆ تەقواداران} [النساء: ٧٧]

ڕۆژی دوایی

واجببونی باوەڕهێنان پێی

الله تعالى دەفەرموێ: {کرداری چاك و کاری باش تەنها بریتی نیە لە ڕووکردنتان بەرەو ڕۆژهەڵات ورۆژئاوا، بەڵکو کرداری چاك وکاری باش بریتیە لەوەی کە ئادەمیزاد باوەڕی هێنابێت بە الله وبە ڕۆژی دوایی وبە فریشتەکان وبەکتێبەکان وبە پێغەمبەران}. [البقرة: ١٧٧]

بەهاکەی لای الله

الله تعالى دەفەرموێ: {ئەم ژیانی دونیایە جگە لەگاڵتە ویاری هیچی تر نیە وە ماڵی کۆتایی بەهەشت ئەوە شوێنی ژیانە ئەگەر بیانزانیبایە وتێگەیشتبایەن}. [العنکبوت: ٦٤]

حاڵی خەڵکی لەگەڵی

الله تعالى دەفەرموێ: {کەسانێك هەن دەڵێن پەروەردگارا داوای دونیات لێدەکەین بەڵام ئەوانە لەکۆتاییدا هیچ بەشێکیان نابێت * وە هەیان دەڵێت پەروەردگارا داوای چاکەی دونیا وچاکەی قیامەتت لێدەکەین وبمانپارێزە لە سزای دۆزەخ * ئەوانە بەڕاستی بەهرەمەند دەبن لەهەندێك لەوانەی داوایان کردوە وە الله خێرایە لە لێپرسینەوە}. [البقرة: ٢٠٠ - ٢٠٢]

پاداشتی ئەوەی دونیا بەسەردا هەڵدەبژێرێت

الله تعالى دەفەرموێ: {هاوار وناڵە بۆ ئەو کەسانەی کە بێباوەڕن لە سزایەکی زۆر توندوتیژ * ئەوانەی کە ژیانی دونیایان هەڵبژاردوە بەسەر دواڕۆژ وڕێگریان کردوە لەسەر ڕێگا الله و هیواخوازی لاری بوونە وخراپەیان ویستوە ئەوانە لەگومڕاییەکی قوڵدان}. [إبراهیم: ٢ - ٣]

ئامادەکاری بۆ ڕۆژی دوایی

الله تعالى دەفەرموێ: {ئەوەی دونیای بوویێت ئەوە بەپەلە ئەوەی بمانەوێت وبۆ ئەوکەسەی کە ئێمە بمانەوێت دەیدەین ولەڕۆژی دوایش دەیخەینە ناو دۆزەخ بە سەرزەنشتکراوی * وە ئەوەی کۆتایی بوێت وهەوڵی بۆ بدات وباوەڕدار بێت ئەوانە سوپاس دەکرێن لەسەر هەوڵەکەیان}. [الإسراء: ١٨ - ١٩]

کڕینی ڕۆژی دوایی بە دونیا

الله تعالى دەفەرموێ: {دەبا بجەنگێت لە پێناوی الله، ئەوانەی ژیانی دنیا دەفرۆشن بەڕۆژی دوایی، جا هەر کەس بجەنگێت لەپێناوی الله ئەوە ئەگەر بکوژرێت وشەهید ببێت، یان سەرکەوتن بەدەست بهێنێت، ئەوە لە ئایندەدا پاداشتی گەورە و بێسنووری پێدەبەخشین}. [النساء: ٧٤]

گۆشتی هاوسەران ژەهراویە

بەڕاستی پەیوەندی نێوان ژن ومێرد سنورەکانی ئەم دونیایە تێدەپەڕێنێت.تا ئەوکاتەی کە الله تعالی ئیزن بدات وکۆببنەوە لە بەهەشتە نەبڕاوەکان، لەبەر فەرمودەی الله تعالی: {جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ} [الرعد: 23]، واتە: (کە باخەکانی بەهەشتی-عەدنە- بۆیان ڕازاوەتەوە، بە شادیەوە دەچنە ناوی، هاوڕێ لەگەڵ هەر کەسێکی چاك وپاك لە باووباپیران وهاوسەرانیان و نەوەکانیان)، وەلەدانایيەکانی الله ئەوەیە لەتەواوبوونی مرۆڤ فەرمانێکی داناوە کەبەردەست بێت وبیانوبڕ بێت، وەکردونی بەبوونی کەمی وهەڵە، لەبەر ئەوەیە کە کێشە خێزانیەکان خەریکە ماڵ نەمێنێت ئیلا بەشدار بێت تێیدا.

بەڵام هەندێك هاوسەر -الله چاکیان بکات- جا ژن بێت یان مێرد، زۆر کات دەبینین کە پیاوەکان کێشەکانیان باس دەکەن لەدانیشتنە تایبەتی وگشتیەکان، بەهەمان شێوە هەندێك ئافرەت ئەو کارە دەکەن، یان هەریەکەیان باسی ئەوەی تر دەکات بەوەی کەپێی ناخۆشە، ئەو کردارەش لەلایەن هەردوو لاوە ناپەسەندە لەڕوی شەرع ونەریتەوە.

غەیبەتی یەکتر مەکەن

غەیبەت لەبەڵاکانی زمانە کەتەنیا تیاچوون ودۆڕاوی بۆ خاوەنەکەی دەهێنێت، هەروەك پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت (ئایا خەڵك کەڕادەکێشرێن لەسەر دەم وچاو یان لەسەر ڕومەت هەر لەبەر دروێنەی زمانەکانیان نیە؟) [رواه أحمد].

وەالله ﷻ دەفەرموێت: {وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ} [الحجرات: 12]، واتە غەیبەتی یەکتر مەکەن و{بَعْضُكُمْ بَعْضًا} لێرەوە الله هاوسەرەکانی جیانەکردۆتەوە وڕێگەی پێنەداوان بەغەیبەتی یەکتری، جائیز نیە یەکێکیان باسی یەکێکی تر بکات بەخراپە لەکاتی ئامادەنەبوونی بەرامبەرەکەی، هەرچەندە بەگومانی خۆی ڕاست بێت: لە ئەبوهورەیرەوە، کە پێغەمبەر ﷺ فەرموی: (دەزانن غەیبەت چیە؟) گوتیان: الله وڕەسولەکەی چاکتر دەزانن، فەرموی: (باسکردنی براکەت بەوەی کەپێی ناخۆشە)، گوترا ئەگەر ئەوەی گوترا لەسەر براکە ڕاست بوو؟ فەرموی: (ئەگەر ئەوەی گوتت ڕاستبوو ئەوە غەیبەتت

کردوە، ئەگەر درۆبوو ئەوە بوهتانت بۆکردوە) [رواه مسلم].

وەهەندێك ئافرەت -الله چاکیان بکات- دەزانێت غەیبەت چیە ودەزانێت چەند گەورەیە لای الله تعالی، وە ئەوە لە بەڵاکانی زمانە کەتەنها تیاچوون ودۆڕان بۆ خاوەنەکەی دەهێنێت، لەگەڵ ئەوەش ئەو ئافرەتە هاوسەرەکەی وهەوێکەی جیادەکاتەوە وغەیبەتیان دەکات، بەگومانی ئەوەی کەگۆشتی ئەوانە حەلاڵە، وای دادەنێت ئەوە دورە لە پرسیاری ڕۆژی دوایی.

زۆر بەکەمی دەبینی کەئەوانەی گوێبیستی دەبن بیترسێنن یان بەرپەرچی بدەنەوە، ورێگری لێبکەن وبیری بخەنەوە کەحەرامە، بەڵکو زۆربەیان سەیریان پێدێت سەرسامن بەم ژیاننامەیە وژیاننامەی پیاوەکانیان، نەوەوی بابێکی داناوە لەپەرتوکەکەی ریاض الصالحین: «بابی حەرامبوونی گوێگرتنی غەیبەت، وە فەرمانکردن بە گوێگری غەیبەتی حەرام بەئینکاری کردن وبەرپەرچدانەوەی غەیبەتکار، ئەگەر نەیتوانی ولێی قبوڵ نەکرد ئەو دانیشتنە جێهێڵێت ئەگەر توانی».

خۆزگە هەندێکیان تەنها بەگوێگرتن وازیان بهێنایە، هەیانە یارمەتی دەدات لەسەر هاوسەرەکەی وپشتی دەگرێت لەباتیڵ، ئەگەر ئافرەتێك سکاڵای مێردەکەی بکات هەندێك لەهاورێکانی کۆدەبنەوە لەسەری وهانی دەدەن و وەڵامی سکاڵاکەی دەدەنەوە، بەڵکو لەوەش زیاتر هەیانە لەئافرەتان یارمەتی خوشکەکەی دەدات ورێگەی دادگای پێنیشان دەدات وهانی دەدات لەسەر خولعکردن، ئەوەشی بۆ دەڕازێنێتەوە بەباسکردنی پەیوەندی خۆی ومێردەکەی ئەوەش لەبەر ئەوەیە چاوی لەوەیە کەدوای تەڵاقدانی داوای بکات بۆیەکێك لەنزیکەکانی یان یەکێك لەنزیکەکانی مێردەکەی، لەبەر خۆشەویستی وچاکسازی نیە، وەك ئەوەی بڵێی هەرگیز ئەو فەرمودەی نەخوێندبێتەوە کە ئەبوداود گێڕاویەتیەوە لە پێغەمبەرەوە ﷺ کە فەرمویەتی: (لە ئێمە نیە ئەوەی نێوانی ئافرەت خراپ بکات لەسەر مێردەکەی، یان کۆیلە خراپ بکات لەسەر گەورەکەی).

بەهەمان شێوە لەگەڵ هەوێکەی، زۆر لە ئافرەتان خۆیان بەدورناگرن لە باسکردنی هەوێکەیان بەخراپی، بەڵکو دەگاتە ئەوەی جوێنی پێبدا لەکاتی ئامادە نەبوونی ئەوەش لەبەر ئەو غیرە زۆرەی کەهەیەتی، ئەوە جاروا هەیە لەدانیشتنەکانی ئافرەتان، یان لە کاتی ئامادەبوونی پیاوەکە کەزۆر کات نازانێت چی بکات! ئایا زمانی ئەو ئافرەتە بگرێت یان بەرگری لە خێزانەکەی بکات؟! والله پەنامان بێت.

باهەموو ئافرەتێکی موسڵمان ئەوەی لەیاد بێت هەر کەمکردنێکی براکەی یان خوشکەکەی ئەگەر بەئاماژەیەك بێت ئەوە غەیبەتە وحەرامە و لەتاوانە گەورەکانە، لە عائیشەوە ﷺ گوتی: «... گوتم: ئەی پێغەمبەر، صەفیە ئافرەتێکی ئاوایە بەدەست ئاماژەی کرد مەبەستی ئەوە بوو بچوکە، فەرموی: (وشەیەکت گوت ئەگەر تێکەڵ بە دەریا بکرێت خراپی دەکات)» [رواه أبو داود].

ئەوە دایکی باوەڕدارانە کەباسی صەفیەی -هەوێکەی- کرد ﵂ بەگاڵتەوە نەوەك بیەوێت کەمی بکاتەوە کەتەنها ئاماژەی کرد نەوەك بەزمان، لەگەڵ ئەوەش پێغەمبەر ﷺ ئاگاداری کردەوە کەئەو کارە گەورەیە، لەبەر ئەوەی ئەم وشەیە کەگوێی پێی نادرێت لەکاتێك کەئەگەر فڕێ بدرێتە ناو دەریا ئەوە دەریا پیس دەکات وشێوەی دەگۆڕێت، لەمەدا فەرمودەی پێغەمبەرمان ﵇ بەسە کەفەرموی: «بەندە وشەیەك دەڵێت کەالله توڕە دەکات، کەگوێی پێنادات، ودەیخاتە دۆزەخ» [رواه البخاري].

ژێر نهێنیەکانی ماڵەکەی بڵاوناکاتەوە

وە خراپتر لەو کارەی ئەو ئافرەتە کە ستەم لە خۆی دەکات، ئەوەیە پیاوێکی ژێر بدۆزیەوە باسی نهێنیەکانی ماڵەکەی بکات بۆخەڵکی، وباسی خراپی پەیوەندی بکات لەگەڵ خێزانەکەی، وباسی بکات لە بەرامبەر پیاوی تر، ئەوە سوێند بەالله لە نیشانەکانی کەم ڕیزیە، جگە لە کەسی گەمژە کەسی تر ئەمکارە ناکات، مەگەر ئەو شتە بکات لای دادوەر یان موفتی یان کەسێکی چاکخوازی باوەڕپێکراو لە ئاین وڕەوشتی، دەستپاك بێت لەو نهێنیە وبڵاوی نەکاتەوە.

چەند خانەدانە ئەو ڕەوشتەی ئەم تابیعیە کە ڕۆژێك ویستی خێزانی تەڵاق بدات پرسیاریان لێکرد: لەبەرچی دەتەوێت تەڵاقی بدەی؟ گوتی: لەوانە نیم کەباسی خێزانی خۆم بکەم بەخراپە، دوای ئەوەی کەخێزانی تەڵاق دا هەندێك لەوانەی حەزیان بەقسەیە دوبارە هەمان پرسیاریان کرد: لەبەرچی خێزانت تەڵاقدا؟ گوتی: لەوانە نیم کەباسی ئافرەتی خەڵکی بکەم!

وەبا هاوسەران بزانن کە باسکردن لەلای دۆستێکی لەنزیکەکانی لە ئافرتان یان پیاوان، هەر نهێنیەك لە نهێنیەکانی ماڵەکەت بڵاودەکەیتەوە، وەهەر باسکردنێکی بەخراپە وەك ئەو کونە وایە کە لەجل دەکرێت، هەرکاتێك کونەکە فراوان بوو وزیادی کرد خراپ دەبێت «جلی

هاوسەرگیری» گومانی تێدانیە، تا دەدرێت، پینەکاری سودی بۆ نابێت.

هەروەك چۆن ماڵ ڕێزی خۆی هەیە، بەهەمان شێوە نهێنی هەیە کەپێویستە لەسەر باوەڕداری موەحید زمانی بپارێزێت لەئاشکراکردنی بۆخەڵکی جا هەرچەندە نزیك بێت، بەڵکو ئەو کەسەی کەسەرپەرشتی چەند خێزانێکی کردبێت دەزانێت کە فەرمانەکە زۆر خراپتر دەبێت ئەگەر بێتو کەسی سێیەم بێتە نێو کێشەکە بەبیانوی دۆزینەوەی چارەسەر بۆ هەندێك لە کێشە سادەکان، قورەکە زیاتر تەڕ دەبێت، وەفەرمانەکە زیاتر تەگەرەی دێتە پێش.

ڕەنگە هەندێك خەڵك بڵێن ئەوە تەنها بۆ هەوا هەڵمژینێکە و سکالایە نەوەك زیاتر، ئەوکات دەڵێین: بەڵێ مرۆڤ توانایەکی دیاریکراوی هەیە بۆ بەرگە گرتن، دەبینین کەهەندێك کەس هاوڕێی گوێگری چاك ودڵی چاکسازی هەیە، ئەوەشیان ڕەنگە دەرد بێت وە ڕەنگە دەرمان بێت بۆ ئەم دیاریدەیە، چاکوایە کە ئەو سکالاکارە یان ئەو گریاوە گوێگرێك بدۆزێتەوە بۆ کێشە وناکۆکیەکان، کە کەسێکی دەستپاك بێت لەسەر نهێنیەکانیان، نهێنیەکانیان بپارێزێت، چاکەخوازی ڕاستگۆ بێت بترسێت لە اللە.

بەڵام ئەوەی کە هەڵسێت باسی هەموو شتێکی نێو ماڵەکەی بکات هەتا وردترین شتەکانی ژیانیان باس بکات وبیکاتە قسەی خۆشی دانیشتنەکان وچیرۆك، ئەوە ئابروچونە نەوەك سکالایەك کە چاوەڕوانی ئامۆژگاری وچاکسازی لێبکرێت.

ئەگەر هاوسەرەکان سکالایان هەبوو کە هەردەبێت هەبێت، دوای ئەوەی هەموو ڕێگەیەکیان گرتەبەر، ئەوە دادوەر وموفتی هەیە، ئەوە خوەیلەی کچی ثەعلەبەیە کاتێك هاوسەرەکەی گوتی وەك دایکم وای سکالای نەبرد بۆلای هیچ کەسێك، بەڵکو چوو بۆلای پێغەمبەرﷺ وئایەت دابەزی لەسەری: {قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ} [المجادلة: 1]، بەهەمان شێوە هندی خێزانی ئەبو سوفیان کرد، لە عائیشەوە کە گوتی هندی کچی عوتبە گوتی: «ئەی پێغەمبەر ئەبو سوفیان پیاوێکی ڕەزیلە ئەوەندەم ناداتێ کە پێویستی خۆم ومنداڵەکانم بکات، مەگەر لێی ببەم وئەو نەزانێت»، فەرموی: (ئەوەندە ببە کەپێویستی خۆت ومنداڵەکانت دەکات بەچاکە) [رواه الشیخان].

ژیانێکی خۆش دروست دەبێت بە ئارامگری لەگەڵ هاوسەرەکەت

کردەکان لەویلایەتی

بەڕەکە

لە سەرەتای کشانەوە لە شەددادی
لە جەمادی یەکەم ١٤٣٧ کـ

زیاتر لە
1540
کوژراو وبریندار
لە PKK مورتەد

37
کردەی ئەمنی

56
بۆمبی چێندراو

60
ئامێر تێکشکاوە

48
کردەی شەهادەتخوازی

12
کردەی
ئەمنی

دوو کردەی
ئەمنی

7
کردەی
ئەمنی

11
کردەی
ئەمنی

5
کردەی
ئەمنی

گرنگترین کردەکان

1

٢٨/ ٨/ ١٤٣٧ کـ
کردەی ئینغیماسی کە ١٩
موجاهید جێبەجێیان کردوە،
زیاتر لە ١٠٠ مورتەد کوژران لە
پەکەکە هەندێکیان بە
پشتێنی بۆمبڕێژکراو
جێبەجێیان کرد .

2

٢٢/ ١٠/ ١٤٣٧ کـ
کردەیەکی شەهادەتخوازی
بەبارهەڵگرێك کە ١٤ تەنی
هەڵگرتبوو لەمادەی
تەقێنەرەوە کە چوارگۆشەی
ئەمنی پەکەکەی مورتەد
بەئامانجدەگرێت لە شاری
قامیشلۆ کە بوە هۆی
کوژرانی زیاتر لە ٢٠٠ کوژراو
وبریندار لەمورتەدان.

3

٢٠/ ١١/ ١٤٣٧ کـ
هێرشێکی فراوان کۆتایی
هات بەدەستگرتن بەسەر
ژمارەیەك لە گوند
وروبەرێکی گەورە لەخاك لە
نزیك شەددادی لەمیانەی
چەند کاتژمێرێك، ٣ کردەی
شەهادەتخوازی کردەکەی
یەکلاکردەوە وبوو بەهۆی
کوژرانی ١٢٤ لە پەکەکە
وبرینداربوونی دەیەها.

4

٢/ ١/ ١٤٣٨ کـ
١٤٠ کوژراو وبریندار لە
هێرشێکی شەهادەتخوازی
کە گردبوونەوەیەکی گەورەی
مورتەدانی بەئامانجگرت، کە
ژمارەیەکی سەرکردەی
سیاسی وسەربازی کوژران لە
پەکەکە لە شاری بەڕەکە.

5

٢٦/ ٢/ ١٤٣٨ کـ
کردەیەکی شەهادەت
خوازی سەربازگەیەکی
هاوبەشی هاوپەیمانی
خاچپەرستی وپەکەکەی
مورتەد لە (تل تمر) کەبوە
هۆی کوژرانی دەیەها.

النبأ

چالاکیە

سەربازی و ئەمنیەکان

لەگەڵ بەردەوامی جەنگی سەربازانی خیلافەت بۆسەر هێزە کافرەکان،چاوێك دەخشێنین بەهەندێك لەچالاکیەکانی کۆتایی کەجێبەجێکراوە لەلایەن موجاهیدان وسەرکەوتووبوون لەفراوانکردنی دەسەڵاتی خیلافەت وبوون بەهۆکاری ترسان وتیاچوونی وزەلیلی دوژمنانی الله، ئەوە چالاکیانە بەشێکی کەمن لەچالاکیەکان کەجێبەجێکراون لەلایەن دەوڵەتی ئیسلامی لەبەرە جیاجیاکان لەرۆژهەڵات ورۆژئاوا لەماوەی هەفتەکانی پێشوو.

جەنگی سەرتورکیا:

لە بیست وهەشتی مانگی رەبیعی کۆتایی، زرێپۆشێکی تورکی تێکشێندرا لەمیانەی روبەڕووبونەوەکان لە دەوروبەری شارۆچکەی «قباسین» لە باکوری رۆژهەڵاتی باب.

وە لەسێی مانگی جەمادی یەکەم، موجاهیدان توانیان چوار ئەندامی سوپای تورکی و صەحەواتی مورتەدد بپێکن بەچەکی قەناس لە هەردوو قوڵی «الفوز» و«أبو الزندین» لە رۆژئاوای شاری باب.

وە لە حەوتی مانگی جەمادی یەکەم ، تانکێکی سوپای تورکیای مورتەد پەکخرا لە چیای «الدیر» دوای بەئامانجگرتنی بە موشەکێکی ئاراستەکار.

وە لە یازدەی مانگی جەمادی یەکەم ، برای شەهادەتخواز أبو مالك الشامي - الله لێی وەربگرێت - سەیارە بۆمبڕێژکراوەکەی تەقاندنەوە لەناوەڕاستی ئامێرەکانی سوپای تورکی مورتەد لە رۆژهەڵاتی باب، وژمارەیەکی لێکوشت وبریندارکردن، وتانکێکی تێکشکاندن.

دوای هێرشەکەی پاکستان بۆ سەر موشریکە سۆفیەکان لە پاکستان

وە لە پازدەی مانگی جەمادی یەکەم، چواردە مورتەدی تورکی وصەحەواتی مورتەدد کەوتن لە نێوان کوژراو وبریندار دوای بەئامانجگرتنیان بە دوو موشەکی ئاراستەکار لە ڕۆژهەڵاتی شاری باب.

وە لە نۆزدەی مانگی جەمادی یەکەم، تانکێکی سوپای تورکی پەکخرا بە موشەکێکی ئاراستەکار لە چیای عەقیل لە ڕۆژئاوای شاری باب.

وە لە بیست وشەشی مانگی جەمادی یەکەم، برای شەهادەتخواز أبو اليمان الشامي - الله لێی وەربگرێت- بەسەیارە بۆمبڕێژکراوەکەی گەیشت بەناوەڕاستی دامەزراوەی ئەمنی سوپای تورکی مورتەد لە شارۆچکەی "سوسیان" لە ڕیفی باکوری ویلایەت، وتەقاندیەوە لە ناوەڕاستیان وهەشت سەربازی تورکی کوشت لەگەڵ شەست ئەندام لە صەحەواتی ڕیدە و بریندار‌بوونی نزیکەی سەدی تر، هەروەك دوو زرێپۆشی تورکی مورتەدد تێکشکێنرا .

فلیپین:

وە لە بیست وهەشتی مانگی ڕەبیعی کۆتایی، چوار ئەندامی پۆلیسی فلیپینی خاچپەرست کوژران لە هێرشێکی سەربازانی دەوڵەتی ئیسلامی لە گەڕەکی «مونكادو كولوني»، لە شاری «ماراوي»، لە باشوری فلیپین.

وە لە سیازدەی مانگی جەمادی یەکەم، سەربازانی خیلافەت هێرشێکیان ئەنجامدا بە نارنجۆکی دەستی بۆ سەر بازگەی باشوری شارۆچکەی «داتو ساودي» لە شاری «کوتاباتو»، کە بوە هۆی کوژرانی دوو سەربازی فلیپینی .

وە لە پازدەی مانگی جەمادی یەکەم، سەربازانی خیلافەت توانیان سیخوڕێك ئیغتیال بکەن کە کاری دەکرد بۆ سوپای فلیپینی خاچپەرست لە ناوچەی کۆڵێژی «میندناو» حکومی لە ڕۆژئاوای شاری «ماراوي».

وە لە هەژدەی مانگی جەمادی یەکەم، دەستەی ئەمنی لە سەربازانی دەوڵەتی ئیسلامی توانیان بۆسەیەکی تۆکمە دابنێن بۆ دەورییەکی دوو ئەفسەری فلیپینی خاچپەرست بە پلەی ڕائید، لە شاری «ماراوي» لەباشوری فلیپین، توانیان دوو ئەفسەرەکە بکوژن وچەکەکانیان بە دەستکەوت بگرن، لەگەڵ پەکخستنی ئامێرێك کە دەیگواستنەوە.

ویلایەتی دیمەشق:

وە لە سی مانگی ڕەبیعی کۆتایی، چەند سریەیەك لەسەربازانی خیلافەت دەرچوون بەرەو پێگەکان وقایمکاریەکانی سوپای نوصەیری ومیلیشیاکانی لە دەوروبەری فڕۆکەخانەی «السين» سەربازی لە قەلەمۆنی ڕۆژهەڵاتی لە ڕیفی دیمەشق، کاتێك موجاهیدان

پەلاماری پێگەکانی مورتەدانیان دا وچەندین قەڵا شکان لەگەڵ سەرسوڕمانی سەربازانی نوصەیری، وموجاهیدان توانیان دەستبگرن بەسەر چەند پێگەیەك لە دەوروبەری فرۆکەخانە.

وە لە سێی جەمادی یەکەم، ڕوبەڕووبونەوەکان بەردەوامبوون لە نێوان سەربازانی خیلافەت وئەندامەکانی سوپای نوصەیری ومیلیشیا ڕافیزیەکان لە ناوچەی قەلەمۆنی ڕۆژهەڵات لە باکوری ڕۆژهەڵاتی دیمەشق، کاتێك موجاهیدان دژە هێرشێکیان کرد بۆ سەر دەوروبەری فرۆکەخانەی سینی سەربازی و دەستیانگرت بەسەر «الكتيبة ٥٥٩» لە ڕۆژئاوای فرۆکەخانە، هەروەك دەستیانگرت بەسەر کەتیبەی مەهجورە کە ناسراوە بە کەتیبەی کیماء و وەدەستیانگرت بەسەر «استراحة الصفا» و چەند تەپۆلکەیەك لە بازگەی (المثلث)ی ستراتیژی لە هەمان قوڵ، هەرچی باشوری ڕۆژهەڵاتی فرۆکەخانەیە، ئەوە سەربازانی خیلافەت دەستیانگرت بەسەر کەتیبەی سەربازی کە ناسراوە بە «المهجورة»ی ستراتیژی وچەند تەپۆلکەیەکی تر، ڕوبەڕوبوونەوەکان بونە هۆی کەوتنی سی تیاچوو لە سوپای نوصەیری و میلیشیاکانی بەلایەنی کەمەوە، هەروەك چەندین سەیارەی سەربازی تێکشکێندران، و مورتەدان ناچاربوون بە پاشەکشێ کردن بۆ ناوچەی «مرملة المعراني» لە باکوری فرۆکەخانەی سین کە دەستیان بەسەر داگرت لە کۆتایی مانگی پێشوو دوای هێرشێکی بەرفراوان لە قوڵی بازگەی المثلث.

صۆماڵ:

وە لە سی ڕەبیعی کۆتایی، سەربازانی دەوڵەتی ئیسلامی سێ ئەندامی سوپای صۆماڵیان بەدیلگرت پاشان کوشتنیانن لەکاتێکی تردا، هەروەك توانیان دەستبگرن بەسەر بڕێك لە چەك لە بۆسەیەك لەنزیك شارۆچکەی «قندلا» لە ڕۆژهەڵاتی صۆماڵ.

وە لە دەی جەمادی یەکەم، کۆمەڵێك لە ئینغیماسی هێرشیان کردە سەر بارەگای مانەوەی مورتەدی ناسراو ”عبد الصمد محمد غلان” بەرپرسی میلیشیاکان، ئەوەش لە شاری ”بوصاصو” لە ڕۆژهەڵاتی صۆماڵ، کە بوە هۆی تیاچوونی چوار لە پاسەوانەکانی.

وە لە بیست وشەشی جەمادی یەکەم، سەربازانی خیلافەت توانیان ئەفسەرێکی سوپای صۆماڵی مورتەد ئیغتیال بکەن کە ناسراوە بە«محي الدين عداني» لە گەڕەکی «کاران»، لە باکوری مەقدیشۆ.

ویلایەتی بەغداد:

وە لە دوازدەی جەمادی یەکەم، یەکێك لە دەستەکانی ئەمنی لە ویلایەتی بەغداد توانی سەیارەیەك رابگرێت وبیتەقێنێتەوە بەسەر گردبوونەوەیەکی ڕافیزە هاوەڵگەڕەکان لە گەڕەکی ئیعلام لە باشوری شار، کە بوە هۆی لەناوچوونی نۆزدە مورتەد وبریندابوونی سی وچواری تر.

وە لە حەڤدەی جەمادی یەکەم، شەهادەتخواز أبو عائشة الجميلي - الله لێی وەربگرێت - سەیارە بۆمبڕێژکراوەکە تەقاندەوە لە ناوەڕاستی گردبوونەوەی ڕافیزە لە ناوچەی ”الحبيبية” لە ڕۆژهەڵاتی بەغداد، کە بوە هۆی تیاچوونی نزیکەی سی ودوو ڕافیزی هاوەڵگەڕ وبریندابوونی شەست وچواری تر.

ویلایەتی ڕەقە:

وە لە چواردەی جەمادی یەکەم، سەربازانی خیلافەت بەیانیان کردەوە لە بارەگا وپێگەکانی پەکەکەی مورتەد لە گوندەکانی«سويدية كبيرة»، و«الوديان»، و«بيوض»، و«تربكية» کە دەکەونە باکوری شاری تەبەقە لە ڕیفی ڕۆژئاوای ویلایەت، پێکدادانی توند ڕویدا وبەردەوام بوو تا ئێوارە، لە میانەیدا سەربازانی خیلافەت توانیان دەستبگرن بەسەر گوندەکان کە باسکران لە پێشوو تر وکوژرانی بیست وچوار مورتەد وبریندابوونی سی تر، لەکاتێکدا ئەوەی مابوو لە ژیاندا هەڵات وپشتی هەڵکرد، وە موجاهیدان هەڵسان بە غەنیمەتگرتنی چەکی سوك وناوەندی و پاکخستنی سەیارەیەکی BMP.

پاکستان:

وە لە هەژدەی جەمادی یەکەم، شەهادەتخواز عثمان الأنصاري - الله لێی وەربگرێت - لەناوەڕاستی گردبوونەوەیەکی گەورەی هاوەڵگەڕان چاکەتە

بۆمبڕێژکراوەکەی تەقاندەوە لە دیارترین ڕێوڕەسمە هاوەڵگەڕیەکانیان لە پەرستگای «لال شهباز قلاندر» لە ناوچەی «سیهوان» لە باشوری پاکستان، بوو بەهۆی کەوتنی زیاتر لە سەد کوژراو وسەدان بریندار.

ویلایەتی جنوب:

وە لە هەژدەی جەمادی یەکەم، دەستەی ئەمنی سەیارەیەکی بۆمبڕێژکراوی تەقاندەوە بەسەر گردبوونەوەیەکی گەورەی ڕافیزەی هاوەڵگەڕ لەناوچەی «الشرطة الخامسة» لە باشوری بەغداد، کە بوو بەهۆی تیاچوونی نزیکەی شەست مورتەد وبرینداربوونی زیاتر لە حەفتای تر.

ویلایەتی شیمالی بەغداد:

وە لە بیست ودووی جەمادی یەکەم، ئینغیماسیەکان بەناوی أبو بكر الشامي، وأبو حفصة الدرجاني، وأبو أحمد الشامي - الله لێیان وەربگرێت - دەرچوون بەرەو حەشدی ڕافیزی مورتەد لە فەوجی پێنج لە ناحیەی ئیسحاقی، و دوای گەیشتنی ئینغیماسیەکان بۆ ناو فەوجەکە، پێکدادانیان کرد لەگەڵ مورتەدان و بەردەوام بوو بۆچەند کاتژمێرێك، پاشان چاکەتە بۆمبڕێژکراوەکانیان تەقاندەوە بەسەر ئەوانەی مابوون لە مورتەدان، کە بوە هۆی تیاچوونی چل وپێنج مورتەد کە لەنێوانیاندا ئەفسەرێك هەبوو لەگەڵ برینداربوونی نزیکەی شەستی تر، لەگەڵ زیانگەیاندن بە ئامێر و باڵەخانەکان لەناو فەوجەکە.

ویلایەتی نەینەوا:

وە لە بیست وحەوتی جەمادی یەکەم، هەردوو شەهادەتخواز أبو سالم العراقي وأبو عمر المصلاوي - الله لەهەردوکیان وەربگرێت - لە تەقینەوەی دوو سەیارەی بۆمبڕێژکراو لەناوەڕاستی گردبونەوەکانی سوپای ڕافیزی لەدەوروبەری گەڕەکی «المأمون» لە باشوری ڕۆژئاوای موسڵ، کە بوە هۆی کوژران وبرینداربوونی دەیەها لێیان، وتێکشکاندنی تانکێکی ئەبرامز، وسێ هەمەڕ وپەکخستنی هەمەڕێکی تر وخاپورکردنی ماڵێك کە خۆیان تێدا قایمکردبوو.

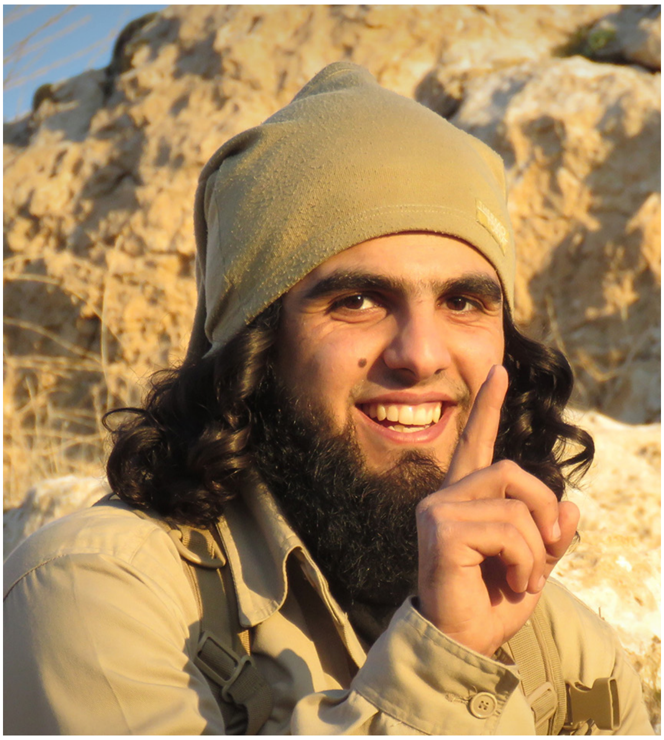

ئەبو عومەری موسڵاوی

شەهادەتخواز ئەبو سالمی عێراقی

شەفاعەت

ﷺ دەفەرموێت: {كێ هەیە شەفاعەت بكات مەگەر بەئیزنی
من} [البقرة: ٢٥٥]

حەقیقەتی شەفاعەت

شەفاعەتكارە بەڕێزەكان

ڕێبازی پێشین لە شەفاعەت

ئیبن قەیمی جەوزی رحمه الله دەڵێت:
ئەوەی لەدڵی ئەو هاوەڵگەڕانە وپێشینەكانیان دایە ئەوەیە كە خواكانیان شەفاعەتیان بۆ دەكەن لای الله، ئەوەش خۆی شیركە، الله نەهی لێكردوە لەقورئان وبەپوچی داناوە.
ئەو شەفاعەتەی كە چەسپاوە لای الله وڕەسولەكەی ئەوەیە كە الله خۆی ئیزن دەدات، ئەوەش كە ڕێگەی نەداوە شەفاعەتی شیركیە كە لەدڵی هاوەڵگەڕەكان دایە، كە كەجگە لە الله دەكەن بە شەفاعەتكار، وەبە پێچەوانەی فەرمانەكانی الله دەكەن، وموەحیدەكان لێرەدا سەركەوتن بەدەست دەهێنن. [مدارج السالكين]

ئیبن تەیمیە رحمه الله دەڵێت:
"ئەهلی سوننە وجەماعە ڕێككەوتون لەسەر ئەوەی كە هاوەڵان رضي الله عنهم لەسەری ڕێككەوتون وەك سونەت بڵاوبوەتەوە، كە ﷺ شەفاعەت دەكات بۆ ئەوانەی تاوانە گەورەكانیان ئەنجامداوە لەئومەتەكەی بەهەمان شێوە شەفاعەت دەكات بۆ هەموو دروستكراوەكان.
ﷺ شەفاعەتی تایبەت بەخۆی هەیە كەس هاوبەشی ناكات، وشەفاعەتیش هەیە كە پێغەمبەران وپیاوچاكان بەشداران لەگەڵی، بەڵام ئەوەی بۆ ئەو هەیە گەورەترە لەوەی ئەوانی تر". [مجموع الفتاوى]

پێغەمبەر ﷺ

لە ئەبوهورەیرەوە رضي الله عنه گوتی: پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (بۆ هەموو پێغەمبەرێك دوعایەكی گیراو هەیە، هەموویان پەلەیان لێكرد، وە من دوعاكەم شەفاعەت بوو بۆ ئومەتەكەم لەڕۆژی دوایی، ئەوە مسۆگەرە إن شاء الله تعالى بۆ ئەوكەسەی كە مرد لە ئومەتەكەم وشیركی بڕیارنەدابوو). [رواه مسلم]

شەهیدەكان

لە (نمران بن عتبة الذماري)ەوە، گوتی: "چوین بۆ لای دایكی دەرداء لەكاتێك كە ئێمە هەتیوبووین"، گوتی: "مزگێنی بێت، گوێم لە ئەبو دەرداء بو دەیگوت: "پێغەمبەر ﷺ فەرموی: (شەهید شەفاعەت بۆ حەفتا لە نزیكەكانی دەكات)"". [رواه أبو داود]

تەواوی باوەڕداران

لە ئیبن عەباسەوە رضي الله عنهما گوتی: پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: (هەر موسڵمانێك بمرێت وچل كەسی موەحید نوێژی لەسەر بكەن ئیلا شەفاعەتی بۆ دەبێت).
[رواه مسلم]

بەم نزیکانە
بەویستی الله

لە ڕێچکەکانی

سەرکەوتن

شێخ ئەبو حەمزەی موهاجیر ﵀

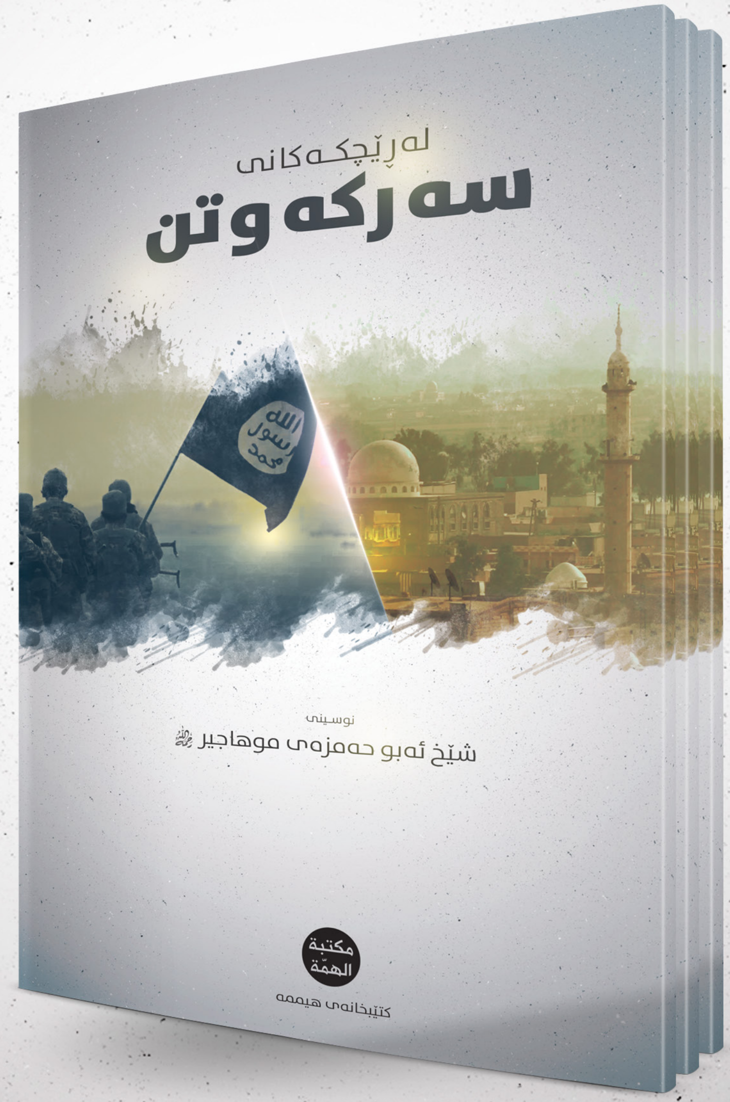

مكتبة الهمّة
کتێبخانەی هیممە

کاتێك ئیمانداران ئەو هەمو دەستە و گرۆهانەیان بینی گوتیان:

“ئەوەیـە كە الله و پێغەمبەرەكەی بەڵێنی پێداوین

دیارە كە الله و پێغەمبەرەكەی ڕاستیانكرد. وە ئەوە باوەڕو ملكەچی نەبێت هیچی تری بۆ زیاد نەكردن

(الأحزاب - 22)